

Turliv som speil for *trosliiv*

KJELL ARNE MORLAND

TURLIV SOM SPEIL FOR TROSLIV

© Kjell Arne Morland 2014

Bokmål

Bokdesign og sats: Ragnhild Hasselgård Morland

Omslag: Ragnhild Hasselgård Morland

Illustrasjoner: Kjell Arne Morland

Satt med Gill Sans 13/16pt

Utgitt som pdf på kamorland.morland.no

TURLIV SOM SPEIL FOR TROSLIV

Innhold

INNLEDNING

s 4

A: FEM LANDEMERKER

s 6

Oppbruddet

1. Skapelsen

2. Eksilet

3. Frelsen

4. Kirken

5. Fullendelsen

B: FEM KALL

s 18

Oppbruddet

1. Det som er sant

2. Det som er skjønt

3. Det som er hellig

4. Det som er rett

5. Det som er godt

Nåden som bærer

Kapellet som taler

C: FEM HOLDNINGER

s 32

Inspirasjon fra pilegrimstradisjonen

1. Enkelhet

2. Langsomhet

3. Bekymringsløshet

4. Nestekjærlighet

5. Takknemlighet

Turliv som spill

D: MANGE NATURSPEIL

s 41

Veiene og stiene

Omveiene og begrensningene

Årstidene

Været

Bærturene

Soppturene

Dyrelivet

Spesielle naturfenomen

Spor av Gud

E: TI SKITURSPEIL

s 53

1. Snø og Guds gaver

2-3. Skiutstyr og oppkjørte løyper

4-5. Fiskebein og dobbelttak

6-7. Ploging og hockey-stilling

8-9. Glipptak og fraspark

10. Fjellvett og livsvett

F: FEM SYMBOLER

s 62

Den lange livsreisen

1. Dåpsspåminnelsen

2. Utsikten

Den daglige bønnereisen

3. Steinen

4. Jesus-symbolet

5. Den grønne kvisten

Stillhet og ettertanke

Det uplanlagte

Symbolhandlingene i kortform

TILLEGG: LITTERATURLISTE

s 73

Innledning

Jeg har stor glede av å gå på tur, og jeg vet at mange andre er glad i det. Å komme seg ut i naturen gjør godt for sinnet, for da får vi et pusterom i en ofte hektisk hverdag i et moderne samfunn. Det gjør også godt for kroppen, for da får vi trim på en måte som gir påfyll av energi. I tillegg kan det gi impulser til troslivet, for det går an å møte Gud ute i naturen når vi legger merke til fenomener som minner oss om hva det kristne livet består i.

4

I middelalderen var det ikke uvanlig at folk dro på **pilegrimsferd** en gang i løpet av livet. Da oppsøkte man en kjent helligdom, for eksempel Nidarosdomen i Trondheim. Det store målet var selvsagt å tilbe Gud der, men også reisen fram og tilbake var viktig. Den kunne strekke seg over flere uker med langsom vandring dag etter dag, i både regnvær og solskinn. Da tolket man det som skjedde på den **ytre** reisen som et speilbilde av det som skjer med alle kristne på livets **indre** reise mot Guds evige rike.

Jeg har ved flere anledninger prøvd å sette ord på hva kristne kan se gjennom mange av skaperverkets små speil. Her har jeg samlet ulike bidrag som tidligere har vært publisert i ulike bøker. Jeg håper at de til sammen kan gi oss bedre hjelp til å møte Gud i naturen. De seks hovedkapitlene som følger nå, gir litt ulike perspektiv på saken:

- Alle turgåere setter pris på å orientere seg etter klare **landemerker**. I det kristne livet dreier det seg om å holde fast på at vi både er skapt, fremmedgjort, frelst, hører til i en kirke og en dag vil nå fram til fullendelsen.
- På en tenkt pilegrimstur over Dovrefjell lar jeg naturen minne meg om det **kallet** vi kristne har til å leve for det som er sant, skjønt, hellig, rett og godt.
- Det **enkle** turlivet kan også gi inspirasjon til å leve enkelt i hverdagen, som en stille protest mot forbrukersamfunnets heseblesende livsstil.
- Det er mange fenomener i naturen som vitner om Guds **hellighet**, både stiene, årstidenes veksling, værets veksling, bærene, soppene, dyrelivet og mer til.
- Vinteren gis oss anledning til å la naturen speile troen på en særegen måte, for eksempel ved ulike opplevelser vi kan ha på skiturer.
- Det er også talende å bruke naturen bevisst til symbolhandlinger, både slike som minner oss om den lange livsreisen og om den daglige bønnereisen.

Det er slett ikke alle turer det passer å ta seg tid til kristne ettertanker på. Men når vi tar oss tid til det i lesestolen hjemme, blir det kanskje lettere å ta med seg tankene ut på noen av turene? Dermed kan turlivet bli til glede for mer enn **sinn** og **kroppen**, for det kan også fordype **troslivet**.

God lesing og god tur!

A: Fem landemerker

6 Når vi går tur i ukjent terreng, er det en fordel å ha med seg kart og kompass, og gjerne også ei bok med beskrivelser av turer vi kan velge. Til den kristne livsreisen vår, har Gud gitt oss **Bibelen** som både kart og turbeskrivelse. Gud har gitt oss den for å vise oss de viktigste holdepunktene vi trenger for å orientere oss fram i livet på en god måte. Den som foretar oppbruddet, som lytter til hva Gud sier gjennom en åpen Bibel, og som gir seg ut på den veien som beskrives der, har mange gode opplevelser i vente.

Bibelen peker ut visse **landemerker** som vi kan orientere oss etter. Det er alltid lettere å finne fram når vi har klare landemerker: Et kjent fjell på den ene siden, ei stor elv midt i en dal, eller store vann som ligger mellom åsene. De er lette å se i terrenget, og de er lette å gjenfinne på kartet. Slik blir vi tryggere på turen, fordi vi hele tiden vet sånn noenlunde hvor vi er.

Fem av de tekstene til ettertanke som nå følger, skal peke ut fem slike bibelske landemerker for oss. De tre første er minner om ting som har skjedd i gammel tid, men som likevel

er avgjørende viktige for å forstå livsreisen vår. De to siste gir forventninger om at det er hjelp å få underveis, og at det målet vi er på vei mot, virkelig er verd all mulig anstrengelse å nå fram til.

OPPBRUDDET

Den som vil ut på tur, må gjøre et oppbrudd. Ofte er det slik at vi ser fram til å komme oss ut på tur. Men det er ikke alltid slik. Det kan være mer komfortabelt å slappe av hjemme. Godstolen frister kanskje like mye som fjellet. Makeligheten kan lett gjøre oss passive. Det kreves en bestemmelse for å komme seg ut.

Å være en pilegrim på livets store reise krever også et oppbrudd. Det letteste er å drive med i livets travle strøm uten å tenke så mye på Gud og det evige liv. Det er nok å tenke på som det er. Det er nok å gjøre. Livet byr på mange utfordringer og goder, hva skal vi med flere? Det kreves et oppbrudd for å gjøre seg selv bevisst på at jeg vil leve som en kristen, jeg ønsker å tjene Gud på veien til det evige livet.

Abraham måtte i sin tid bryte opp for å finne det landet som Gud hadde lovet ham. Israelsfolket måtte bryte opp fra kjøttgrytene i Egypt for å kunne bli fri. Jesus selv var en vandrer, og disiplene måtte ta beina fatt for å kunne følge ham.

Viljen til oppbrudd er en forutsetning for resten av reisen. Bestemmelsen er viktig: Jeg vil leve som en kristen. Så gjelder det å se etter de viktige landemerkene, og peile seg inn etter dem.

I. SKAPELSEN

Det hender at folk midt på en tur griper seg selv i å tenke: "Er dette virkelig noe for meg, så dårlig form som jeg er i?" Slik kan man begynne å lure når pusten går tungt og svetten pipler fram. Men det er vel slik at de aller fleste av oss har fått en kropp som er mer enn god nok til å kunne glede seg over å gå turer? Det gjelder å holde kroppen i form, slik at vi ikke lar den forfalle. Vi må ta på alvor at vi er flott skapt. Dessuten trenger ikke alle å løpe opp på de høyeste toppene. Det er mange måter å gå tur på.

8 Det er altfor mange som lever livet med for liten tro på seg selv. De føler at andre stadig overser dem, og de "vet" med seg selv at de slett ikke er gode nok for Gud. Men Bibelens første sider forteller oss noe annet. De forteller oss at Gud skapte jorden til et godt sted å være, og at han plasserte oss mennesker som kronen på verket midt i denne herligheten. Han skapte oss fordi han ønsker å dra oss inn i sin kjærlighet. Vi ble skapt til å leve et evig godt liv i nært fellesskap med Gud selv. I Salme 8 står det: *"Du satte ham lite lavere enn Gud, og kronet ham med herlighet og ære. Du gjorde ham til herre over dine henders verk, alt la du under hans føtter"* (vers 6). Dette er ikke sagt bare om de mest vellykkede av oss. Det er sagt om hver eneste en av oss, for det er svar på spørsmålet i vers 5: *"Hva er da et menneskebarn - at du tar deg av det?"*

Synes du der et vanskelig å tro dette? Gjør da som Jesus anbefaler: *"Se på fuglene under himmelen! De sår ikke, de høster ikke og samler ikke i hus, men den Far dere har i himmelen, gir dem føde likevel. Er ikke dere mer verdt enn de? ... Se på*

liljene på marken, hvordan de vokser! De strever ikke og spinner ikke... Når Gud kler gresset på marken så fint, det som gror i dag og kastes i ovnen i morgen, hvor mye mer skal han ikke da kle dere?" (Matteus 6, vers 26.28.30).

Det første landemerket er viktig å peile etter hver eneste dag i livet. Det sier oss at vi er skapt til noe stort, at vi er verdifulle for Gud. Når vi stadig ser mot det landemerket, kan vi rette ryggen med frimodighet og gå med fastere skritt.

Når vi ser oss omkring i naturen, aner vi at det ikke er hvem som helst som bryr seg om vesle meg. Det er han som har skapt de mektige fjellene og trange fjordene som vi kan se fra de toppene vi besøker. Det er han som har skapt det store universet som lyser mot oss fra stjernehimmelen på kveldstid. Det er han som også har skapt de nydeligste små detaljer i blomster og blader. Vi kan ta dem opp i hendene våre og undre oss over dem på nært hold. Det er denne skaperen som kjenner meg til bunns, og som bryr seg om mine behov. Det er han som inviterer meg til fellesskap med seg, ikke bare når vi kommer fram til målet, men også under hele reisen fram dit.

2. EKSILET

Når vi drar på tur, forlater vi hjemmet vårt for en stund. Det kan være en fin avveksling når de positive opplevelsene dominerer. Men det er slett ikke alltid det er slik. Den naturen vi går i har mange trasige trekk: Stien kan være steinete eller full av trerøtter, den kan stundom forsvinne i tunge myrer, bakkene kan være bratte, været kan skifte til

regn og motvind, vi kan få gnagsår eller vrikke foten. Noen ganger blir det så ille at vi angrer på at vi dro hjemmefra. Jeg husker en tur med 200 fluer svirrende rundt hodet i varmen, uten at jeg klarte å bli kvitt dem. Jeg husker også den gangen tordenværet kom overraskende på oss, med et høljregn så kraftig at vi måtte løpe til bilen, dryppende våte til skinnet. Det er sjelden *bare* godt å være på tur.

Det er sant at Gud skapte verden til et godt sted å leve. Men det er like sant at vi også opplever mye vondt der.

Ordet "pilegrim" betyr "fremmed". Det skal minne oss på at vi egentlig ikke hører til i denne verden. Vi er skapt til noe som er mye bedre, nemlig et liv i Guds nærhet. Egentlig lever vi i "eksil", det vil si i fremmed land. Vi hører egentlig til hjemme hos Gud. I begynnelsen var vi mennesker der, men så ble vi bortvist fra Guds nærhet på grunn av syndefallet. Nå lever vi i fremmed land med håp om at vi en gang skal få komme tilbake til det gode Farshjemmet. På veien hjem må vi finne oss i å gjøre mange vonde erfaringer. Noen ganger kan det bli så tungt at vi føler oss i slekt med israelittene da de ble fordrevet til eksil i nesten 50 år: "*Ved elvene i Babel satt vi og gråt når vi tenkte på Sion. Vi hengte lyrene opp i piletrærne... hvordan kan vi synge Herrens sanger på fremmed jord?*" (Salme 137,1-2.4).

Det er en livskunst å orientere seg etter de to første landemerkene samtidig. På reisen vår er det både slik at vi verdsetter denne verden med alle dens goder, og samtidig slik at vi er oss bevisst at vi er på vei mot noe som er mye bedre. Vi synger det slik i en folkekjær salme: "*Gjennom de fagre riker på jorden går vi til Paradis med sang!*"

Det gjelder å glede seg over livet her, samtidig som vi holder en viss avstand til mangt av det som møter oss. Det er ikke slik at vi skal verdsette alt som hører til i denne verden. Vi har lov til å fortvile over ulykker og slag som rammer oss. Og når det gjelder livsførsel, skriver Peter: ”Jeg formaner dere, mine kjære, som er fremmede og utlendinger: Sky lystene som kommer fra deres kjøtt og blod... Lev rett!” (1 Peter 2, 11).

Som kristne er vi ”i verden”, men ”ikke av verden”. Vi er egentlig borgere av himmelen, og dermed fremmede på jorden. Vi er pilegrimer på vei mot det himmelske land.

3. FRELSEN

Det er ikke ofte vi tenker over det, men det er ingen selvfølge at vi har lov til å gå tur i all slags utmark, uansett hvem som eier den. I mange land er det slik at store friområder er stengt for vanlige folk. Det er private som eier dem, og de lar ikke alle slippe til. I Norge er vi heldige, for vi har en lovfestet rettighet som vi kaller *Allemannsretten*. Den garanterer at ingen kan nekte oss å bevege oss fritt i all slags utmark! Men den gir oss ikke alle retter. Det er fremdeles slik at dersom vi vil fiske eller jakte på andres grunn, da må vi betale for det og ofte også innhente tillatelse til det.

Det er slett ingen selvfølge at vi får kalle oss Guds barn heller, med alle de goder som det fører med seg. Hvorfor skulle Gud bry seg om mennesker som gjorde opprør mot ham, og som han måtte drive bort fra Paradiset? Hvorfor skulle han bry seg om oss som så altfor ofte glemmer ham, lever på tvers av

hans vilje og gjør livet vondt for hverandre? Han kunne latt oss forbli i eksilet, slik at ødemarken ble det nye hjemlandet vårt. Bibelen forteller oss at Gud elsket oss altfor høyt til det. Det tredje landemerket er kanskje det mest ubegripelige av alle. Det viser oss at Gud ikke bare gjorde det som skulle til for å frelse oss, men også at det kostet ham utrolig mye: Han ble selv et menneske i personen Jesus fra Nasaret. Tenk at Guds sønn fra evighet lot seg føde som et sårbart og lite barn! Han levde et liv som en av oss, med alle de påkjenninger det innebar. Men viktigst: Han endte livet med å dø på et kors, en av de mest pinefulle måter å dø på som finnes. Tenk at Guds sønn fra evighet, han som var med da verden ble skapt, ble et offer som åpnet opp full adgang til Gud for oss! For riktig å understreke hva det betyr, stod han opp fra de døde og gikk i forveien for oss like inn i himmelriket.

Det tredje landemerket er altså Jesu død og oppstandelse. Det var synden som forårsaket at vi måtte jages fra det første Paradiset. Nå ble den sonet! Det er døden som er det mest tragiske ved livet i eksil. Nå er den overvunnet!

Allemannsretten gir oss rett til å ferdes i all utmark. Jesu frelse gir oss adgang like til Guds nærhet, slik at vi kan kalle ham vår Far og Jesus vår bror. Her gjenstår det ikke mer å betale for oss. Vi har fulle retter til å be ham om hva vi vil. Vi har sterke løfter om at han vil høre oss og gi oss både tilgivelse, kraft til å leve, trøst i motgang, støtte i hverdagen, og mye mer.

Det som Jesus gjorde, er et landemerke som virkelig kan vise oss vei til et annerledes liv. Paulus skriver slik i Romerbrevet 4,25 – 5.2: *Jesus "ble overgitt til døden for våre synder og oppreist*

for at vi skulle bli rettferdige. Da vi altså er blitt rettferdige ved tro, har vi fred med Gud ved vår Herre Jesus Kristus. Gjennom ham har vi også ved troen fått adgang til den nåde vi står i, og vi er stolte over håpet om Guds herlighet”.

4. KIRKEN

Siden nordmenn går så ofte på tur i skog og fjell, er det bygget utrolig mange hytter rundt omkring til glede for turfolket. Inne på fjellet kan man finne ulåste buer som alle kan gå inn i for å fyre i peisen og stelle seg mat. I skogen finnes mange små serveringshytter der man kan kjøpe seg et enkelt måltid, gå inn i varmen, og sette seg ved småbord sammen med andre. For ikke å glemme det nettverket av turisthytter som finnes i mange fjellheimer: Turfolk slipper å dra med seg all mat og fullt utstyr dersom man ønsker ei uke i fjellet. Man kan gå fra hytte til hytte, og kjøpe seg det man ikke orker å bære med seg.

Rundt om i landet vårt finnes det mange flere bygninger av en annen type. Det er kirkene, som ofte er sentralt plassert som lett synlige landemerker. Disse bygningene er en stadig påminnelse til oss om en forventning vi kan ha: På livets store pilegrimsreise kan vi forvente å få hjelp både av Gud og hverandre.

Når vi går til kirke, ønsker Gud å møte oss med sine gaver. Jesus sier: *"Hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem."* (Matteus 18,20) Da vi var nyfødte, tok Gud oss inn i sin familie gjennom dåpen. Når vi hører fra Bibelen, bruker han det til å minne oss om viktige sider ved

det å være kristen, så vi ikke glemmer det. Når vi kneler ved nattverdbordet er det som en åndelig matstasjon som gir oss ny kraft til vandringen videre. Til slutt lyser presten Guds velsignelse over oss på reisen videre.

Minst like viktig er det at kirken tilbyr oss et *felleskap* å høre til i. Det kan ofte være godt å gå på tur alene, for å nyte roen og gjøre alt i eget tempo. Men hvem ønsker å ta alle turene i ensomhet? De beste opplevelsene er vel de vi kan dele med andre? Jeg har gått noen ganger i fjellet med tåka hengende rundt meg, slik at jeg måtte stole på kompasset. Da gjorde det stor forskjell på tryggheten om jeg gikk alene eller sammen med andre.

14

Det er en stor gave fra Gud at han har gitt oss medreisende på troens vei. Det gjorde han for å styrke oss og sette mot i oss gjennom dem. Fellesskapet er ikke en luksus vi godt kan klare oss uten. Det er en nødvendighet for den som vil utvikle seg og modnes på reisen. Dypest sett dreier det seg om å dele med hverandre, slik at troen får næring og de kristne landemerkene ikke forsvinner for oss som i tåka. Vi kan dele våre dyrt kjøpte erfaringer med hverandre, vi kan dele vår personlige historie med hverandre, vi kan vise omsorg for hverandre, vi kan be for hverandre, vi kan bekjenne synder for hverandre.

I Hebreerbrevet 10,24-25 står det: *"La oss ha omtanke for hverandre, så vi oppgløder hverandre til kjærlighet og gode gjerninger. Og la oss ikke holde oss borte når menigheten vår samles, som noen har for vane. La oss heller oppmuntre hverandre!"* Når vi lever etter dette, får vi i gave fra Gud et uvurderlig reisefølge på troens vei, og vi blir selv et godt reisefølge for andre!

5. FULLENDELSEN

Jeg kommer aldri til å glemme en fjelltur i Oppdal. Det begynte så løfterikt, fordi morgentåka begynte å lette slik som værmeldingen hadde sagt. Jeg dro trøstig av sted mot den første toppen sammen med en kollega. Men så kom tåka tilbake, og der lå den mens vi gikk langs den lange fjellryggen. Det var en stor skuffelse. Først da vi var på vei ned på andre siden, begynte skylaget å sprekke opp, slik at vi nådde setra i solskinn. Så kom det uforglemmelige: På setra ble vi tatt i mot med gode forfriskninger av kona til kollegaen. Deretter kjørte vi hjem til dem, og der ble det servert middag med selvdyrket mandelpotet, reinsdyrkjøtt og selvdyrkede jordbær. Jeg visste at jeg var invitert til middag, men ikke at den skulle bli så fin! Det å nå fram til målet ble så mye bedre enn jeg hadde forestilt meg.

Jeg tror aldri at vi kan klare å forestille oss hvor flott det vil bli å nå målet for livsreisen vår: Livet i Guds evige rike. Det står i Johannes Åpenbaring at da skal vi se *"en skare så stor at ingen kunne telle den, av alle nasjoner og stammer, folk og tungemål... Dette er de som kommer ut av den store trengsel... de står for Guds trone og tjener ham dag og natt i hans tempel... De skal ikke lenger sulte eller tørste, solen skal ikke falle på dem, og ingen brennende hete. For Lammet som står midt på tronen, skal være gjeter for dem og vise dem vei til kilder med livets vann, og Gud skal tørke bort hver tåre fra deres øyne."* (Kap 7,9.14-17).

16 Dette landemerket er kanskje det viktigste av dem alle. Når vi er på fjelltur, har vi alle erfart hvordan det kan gi nye krefter å få øye på den toppen vi er på vei mot. Dersom vi bare ser de problemene livet byr på her og nå, kan vi gå oss trette og lei. Men dersom vi klarer å løfte blikket, slik at vi ser for oss hvilken glede som venter på oss når vi kommer fram, da kan det gi oss livsmot.

To personer er på vei mot en fjelltopp: Den ene ser hele tiden ned på steinene i en stadig jakt på godt fotfeste. Den andre løfter jevnlig blikket og lar det suge inn den flotte utsikten gang etter gang. Hvem av dem opplever turen best?

Presten Karl Martinussen må ha lagt vinn på å leve seg inn i dette håpet. Han skrev i 1954 en salme så full av forventning at den fremdeles kan inspirere oss til å se målet klarere for oss. Dersom vi med både fornuft og følelser kan preges av noe tilsvarende, får vi en bedre livsreise enn vi ellers ville hatt:

*Ja, engang mine øyne skal se Kongen i hans prakt;
Få tilbe i hans tempelhall hans nåde og hans makt.
I et krystallklart hav av lys forsvinner tidens natt og gys,
forvandlet blir hver gåte her til lovsangsjubel der.*

*Og salighetens tonevell skal bruse som et hav,
som sus av skog en sommerkveld når himlen er som rav.
Og gjenfødt all naturen er, og ingen skygge faller mer.
Og alt av skjønt mitt øye så, ny glans og glød vil få...*

*Så er jeg frelst, så er jeg fri, så har jeg vunnet frem.
Så er min strid med ett forbi, så er jeg i mitt hjem,
det hjem min Frelser lovet har
hver den som korset med ham bar,
Guds paradys, vårt rette hjem, det ny Jerusalem.*

(Norsk Salmebok 863 (= N¹³ 895), versene 1,2 og 4)

B: Fem kall

18 Vi lever i en tid der ansvaret som hviler på hver enkelt av oss, er større enn noensinne. I det rike vesten har vi lagt oss til en livsstil som truer med å ødelegge jorden. Vi har *kunnskaper* som ingen generasjon før oss, det mangler ikke på det. Men har vi den *modenheten* som skal til for å bruke dem på en måte som tjener livet?

Det å være en pilegrim er å være på en livsreise fra dåpen til målet i Guds evige rike. Men det betyr ikke at vi skal glemme ansvaret for den jorden vi bor på. Tvert i mot. Paulus skriver i Filipperne 3, 14: *Jeg jager fram mot målet, mot den seiersprisen som Gud fra det høye har kalt oss til.* Men like etterpå skriver han også: *Alt som er sant og edelt, rett og rent, alt som er verdt å elske og akte, all som er til glede og alt som fortjener ros, legg vinn på det!* (4,8). Vi trenger mennesker av en slik støpning i vår tid. Hva betyr så det helt konkret? Hva kreves i vår tid av en pilegrim som både er på vei til Guds evige rike, og samtidig ønsker å bidra til at det er godt å leve på denne jorden?

OPPBRUDDET

Jeg var et år med på en fem dagers pilegrimstur over Dovrefjell fra Dovre kirke til Oppdal kirke. Jeg gikk den sammen med noen kolleger, og vi fulgte den merkede pilegrimsleia. Vi hadde god tid til å tenke underveis. Denne veibiten skal nå få være rammen rundt en tenkt pilegrimstur der vi leter etter en bærekraftig åndelighet for vår tid. Det jeg skriver om natur og steder underveis, stemmer med de faktiske forhold. Men de personer som vi møter, er oppdiktete. De målbærer tanker jeg har funnet hos den pensjonerte svenske biskop *Martin Lønnebo*. I ei ny bok han har skrevet, ber han oss om å stadig ha et spørsmål i bakhodet: *Hva er vårt kall?* Hovedsvaret hans er femdelt: Det er å leve for *det sanne, det skjønnne, det rette, det gode og det hellige*.

Vi begynner vandringen ved Dovre kirke. Den er svært spesiell, i og med at den er en tømmerkirke som har fått montert skiferplater utenpå tømmeret for å beskytte den mot vær og vind. Her i bygda var man altså ikke redd for å prøve ut nye måter å ta vare på kirken sin på. Det kan være til inspirasjon for oss på vandringen vår: Vi er også villige til å gå nye veier når vi søker etter en åndelighet som er tjenlig i vår tid.

Vi går først langs bygdeveiene. Fra Budsjord begynner vi å følge stiene. Vi tar oss god tid, for bakkene er lange, vi skal stige 500 høydemeter. Det er strevsomt å gjøre et oppbrudd og komme i gang med en slik reise. Men utsikten blir finere og finere, og støyen fra bygd og veitrafikk forsvinner helt.

Ved tregrensa ligger en stor, halvrund stein med knefall foran. Den kalles *bønnealteret*. Her takket pilegrimene som kom nordfra for at de var kommet velberget over fjellet, mens de som gikk samme vei som oss, ba om en god reise. Vi nyter den fine utsikten, der en blå himmel hvelver seg over et nydelig dalføre med åker og eng. Det minner oss om det vi søker på turen vår: En åndelighet som forener himmel og jord. Så kneler vi ved steinalteret og ber om Guds velsignelse på turen.

I. DET SOM ER SANT

20

Når vi runder høyledraget nord for Hardbakken, ser vi nordover mot Fokstumyra, som i 1923 var det første naturområdet i Norge som ble fredet. Det skjedde på grunn av fuglelivet, for det er registrert hele 70 hekkende fuglearter der. I kanten av den ligger et nedlagt hotell, som vi har fått tillatelse til å legge oss inn på. Vi steller oss selv på kjøkkenet, og det samme gjør en ornitolog som vi kommer i prat med, og som vi hygger oss sammen med i stua om kvelden.

Han forteller oss om prosjektet sitt, som er å kartlegge i detalj livet til en av fugleartene som hekker inne i myra. Han har utstyrt seg med både utsiktstårn, store kikkerter og filmutstyr, og driver nitidig observasjon fra morgen til kveld. Alle detaljer noteres og settes i sammenheng med hverandre. Han har vært her i to perioder tidligere, med fem års mellomrom, og kan se visse forskjeller i antall fugler og deres adferd. Den som skal drive vitenskap, må sannelig ha både tålmodighet og sans for detaljer. Vi andre kan lure: Kan det virkelig ha noe

for seg å drive med så grundige studier på så små vesener? Ja, mener han: Fuglenes liv er som et barometer på hvordan det står til med skaperverket. Når fuglelivet får problemer, er det et forvarsel om de problemene som senere kan ramme oss. Derfor gjør vi klokt i å følge godt med i det som skjer med fuglene.

Når vi forteller om målsettingen med den vandringen vi gjør, er han helt klar i sitt råd: *Glem ikke å verdsette det som er sant!* For å kunne ta vare på jorden, trenger vi all den kunnskapen som god vitenskap kan gi oss. Det er altfor mange som er skuffet over vitenskapen i vår tid. For hundre år siden hadde man forventninger til at resultatene fra den skulle løse de fleste problemene på jorda vår. Slik har det ikke gått. Vi blir ikke lykkeligere mennesker av å vite mer bare om det som kan sees, veies og måles. Dessuten har vitenskapen gitt oss både atombomber, biler som forurenser naturen, og mange hjelpemidler som bidrar til mer søppel og støy.

På tross av alt dette: Dersom vi slutter å være opptatt av hva som er sant, kan vi komme til å gjøre ting som er mye verre. Vi bør lytte oppmerksomt til alle som har solid kunnskap som basis for det de mener. Vitenskapelig arbeid løser ikke alle problemer, og den er ofte i strid med seg selv. Men søken etter sannhet vil alltid gi oss et klokere grunnlag å handle ut fra. Derfor må vi alltid stille spørsmålet; *Hva er sant?* Vi bør ta til oss svarene vi får, også når de føles ubehagelige. Slik unngår vi å alltid leve etter gamle vaner og ubegrunnede fordommer.

Vi samtaler om at det er like viktig å være sann overfor seg selv, sine egne og andres behov. Det handler ikke om

vitenskap, men om ærlighet og åpenhet. Vi lever best når vi ikke har noe å skjule overfor hverandre. Hver og en av oss har evner og muligheter som er spesielle for oss, og det er dem vi skal vedkjenne oss og leve ut.

Mens restene av de siste vedskiene gløder i peisen, har vi fått et av svarene på det store spørsmålet vårt: ***Hva er ditt kall?*** Det første svaret lyder slik: ***Mitt kall er å verdsette det som er sant, og aldri slutte å spørre etter det.***

2. DET SOM ER SKJØNT

Neste morgen er himmelen blå, og solen gir naturen en varm glød. Vi følger stien oppe i lia, med vidt utsyn mot høye fjell der snøflekkenene ennå lyser opp. Langs stien ser vi rett som det er små tuer med vakker blomsterprakt. Vi tar en avstikker opp på Mehøe for å nyte utsikten. Ei fjellrype vagger foran oss et lite stykke. På veien ned, følger vi den brusende elva den siste biten til Avsjøen. Leia fortsetter langs østkanten av sjøen, delvis på fine grusbanker og delvis gjennom skogholt med hvite bjørkestammer. Det er så vakkert alt sammen. Vi tar oss god tid.

På ettermiddagen kommer vi fram til turisthytta og campingplassen på Hageseter. Vi leier oss ei hytte, spiser og steller oss, men kvelden vil vi tilbringe sammen med andre i kafeteriaens trivelige lokale. Der kommer vi i prat med en kunstner som er svært fornøyd med dagens arbeid. Det har vært et så fint lys å arbeide i. Hun stod med staffeliet sitt nede ved elva, og ble utrolig inspirert til å male vakker natur. Mens hun forteller, setter en annen av gjestene seg ned ved

pianoet og spiller stemningsfull og romantisk musikk. Så godt kan livet være: Vi nyter god mat i godt selskap i et trivelig lokale med fin musikk i bakgrunnen.

Når vi forteller henne om målsettingen med den vandringen vi gjør, er hun klar i sitt råd: *Glem ikke å verdsette det som er skjønt!* Livet har også en estetisk dimensjon som er viktig. God kunst kan åpne øynene våre for at det finnes ekte og store verdier som ikke består i å kjøpe og selge, eie og forbruke. En god kunstner som maler et naturbilde, trenger ikke male en tro kopi av den hun ser, men hun kan legge inn lys og farger slik at vi aner at naturen har noe guddommelig i seg. Å lytte til god musikk, kan være som å hensettes til en annen verden som gir lindring for kropp og sjel. Det finnes mye livsmot i skjønnheten!

Den som tar seg tid til å nyte det skjønnne, gir seg selv anledning til å stoppe opp i hverdagens jag, til å roe seg ned, slik at man kan slippe fram positive, indre krefter. Det gir overskudd. Samtidig vernes vi mot å bli snusfornuftige og overflatiske. Vi åpner også opp for en anelse av at livet har noe hellig og guddommelig i seg.

Men kunsten er ikke bare opptatt av det skjønnne. Vår kunstner framhever at den også kan tjene til å avsløre hva som er sant og rett. Kunst kan være et kampvåpen også. Hun betror oss at hun uken i forvegen hadde stilt seg opp ved E6 ved en svak sving. Hun malte en bil i den svingen, som spydde ut gul eksos som skjulte halve utsikten. Dessuten lot hun de nærmeste bjørketrærne være visne og svarte. Men i dag var det skjønnheten hun ville ha fram.

Når vi kommer oss ut i den kjølige kveldsluften på vei over tunet, vet vi at vi har fått et nytt svar på det store spørsmålet vårt: *Hva er ditt kall?* Det andre svaret lyder slik: *Mitt kall er å verdsette det som er vakkert, og jevnlig ta meg tid til å nyte det.*

3. DET SOM ER HELLIG

Vi har ikke gått lenge neste dag, før vi begynner på bakkene opp fra Hjerkinnsdammen og ser skiltet som peker mot Eysteinskirka. Det er søndag formiddag, og vi tar avstikkeren opp til kirka i håp om at det skal være gudstjeneste. Det er det. Det stod en kirke her også i middelalderen. Den nye ble innviet i 1969 og på sommerstid står den åpen noen timer midt på dagen. Slik kan fjellvandrere finne et rom der man kan tenne lys og sette seg ned for bønn og stille meditasjon. I dag er vi så heldige at vi dessuten får synge salmer og lytte til en preken som minner oss på at tilværelsen har en guddommelig side. *Bak alt som er, og i alt som er, finnes den Gud som bærer oss.*

Etter gudstjenesten er det en enkel kirkekaffe, og presten kommer bort for å hilse på oss. Han blir svært interessert i å høre om målsettingen for vandringen vår, og hans råd er klart: *Glem ikke å verdsette det som er hellig!* Livet har en guddommelig dybde. Lykkelig er den som kan plante livsrøttene sine så dypt at man får kontakt med denne kilden til livsmot. Den kan forfriske oss gjennom alt som måtte møte oss på livsveien.

Det finnes en Gud som har skapt alt som er, og som stadig holder det oppe ved sin kraft. Denne store Gud er umåtelig glad i hver eneste en av oss. Han gjorde et stort offer for å frelse oss, da Jesus døde på korset. Han vant en stor seier over døden for oss, da Jesus stod opp fra graven. Siden Jesus lever i dag, har vi alltid en usynlig medvandrer på livsveien, som vi kan hente hjelp hos. Det mennesket som lever i tro på at det er sant, har et fotfeste i livet som alltid vil gi nye krefter til å leve.

Å leve hellig, er jevnlig å ta seg tid til å tilbe den Hellige Gud, fordi han oppfyller den innerste lengselen i oss. Å leve hellig, er stadig å forundres over at denne Gud ikke først og fremst møter oss med krav, men ved på nytt og på nytt å minne oss på at vi er elsket av ham uansett hvem vi er. Han møter oss med nåde! Å leve hellig, der er å la livet preges av hans hellige kjærlighet, slik at vi får et overskudd av den som vi kan dele med de som er rundt oss. Å leve hellig, gir oss en respekt for alt som er skapt, og for alle de mennesker som Gud er like glad i som han er i oss.

Når vi forsetter fra kirken oppover bakkene mot nord, vet vi at vi har fått et nytt svar på det store spørsmålet vårt: **Hva er ditt kall?** Det tredje svaret lyder slik: **Mitt kall er å gi plass til det som er hellig, slik at jeg kan oppleve at Gud står bak alt som er.**

4. DET SOM ER RETT

Vi har tid til en liten avstikker denne dagen også. Den går til Hjerskavlan, der vi får flott utsikt vestover mot Snøhetta. Vi ser restene etter militæranleggene der inne, og undrer oss over at det fra 1956 skulle være nødvendig for forsvaret å ha et skytefelt midt inne i denne vakre fjellnaturen. Men verst var det i 1718 da krigens nådeløshet rammet denne fjellbygda hardt: Norske soldater brant ned alle hus for å hindre at Armfeldts svenskehær skulle komme seg sørover denne veien. Nå er bygda forlengst gjenoppbygget, og skytefeltet legges heldigvis ned.

26

Noen avstikker til liene opp mot Knutshø blir det ikke tid til, selv om vi vet at der finnes et eldorado for botanikere, med mange sjeldne blomster og planter. Vi må komme oss ned til Kongsvold før det blir for sent. Vi skal overnatte på dette pulserende turiststedet, som hver dag er utgangspunkt for guidede turer for de som ønsker å se moskus på nært hold. Vi treffer en av guidene på stua om kvelden, og kommer i prat med henne. Hun viser seg å være en politisk bevisst kvinne, som er engasjert av alt arbeid som støtter opp om fred, rettferdighet og miljøvern i verden.

Når hun får høre om målsettingen med pilegrimsturen vår, er hun klar i sitt råd: *Glem ikke å verdsette det som er rett!* Det er altfor mye urettferdighet i verden, selv om vi har både kunnskaper nok og penger nok til å rette opp i det. Vi kan avskaffe fattigdommen i verden dersom vi tar de rette grepene. Vi kan redde naturen fra å ødelegges dersom vi er

villige til å legge om livsstilen. Så kan blomstene på Knutshø fortsatt blomstre og moskusen på andre siden av dalen fortsette å leve godt. Vi kan arbeide for en verden der terror og krig blir mindre aktuell for å løse konflikter, slik at flere skytefelt kan legges ned slik som her på Dovrefjell.

Selv i våre egne nabolag utsettes folk for urett. Vi kalles til å stå ved deres side til de får sin rett. Vi trenger et samfunn med trygge rammer der alle behandles likt. En rettferdig jus og en god samfunnsorden er viktig. For å få det til, trenges innsats fra alle mennesker av god vilje, også fra politikere som ser lenger enn hva de skal gjøre for å bli gjenvalgt ved neste anledning.

Når vi legger oss i de gode sengene på hotellet den kvelden, vet vi at vi har fått et nytt svar på det store spørsmålet vårt: ***Hva er ditt kall?*** Det fjerde svaret lyder slik: ***Mitt kall er å kjempe for det som er rett, og aldri slå meg til ro med urettferdighet.***

27

5. DET SOM ER GODT

Neste dag viser seg å bli den mest slitsomme på turen. Det er ulendt å gå i skogen nordover fra Kongsvold. Når vi så kommer til Vårstigen, har den noen lange og bratte kneiker. Det er godt å ta en hvilepause på toppen. Etter at det har begynt å gå nedover igjen, må vi ta til høyre for å komme opp i fjellet, og nok en gang er bakkene tunge og bratte. Vi ser fram til at det skal flate ut, men der oppe står det en sur vind i mot, og det er så kaldt at det er litt sludd i lufta. Derfor gir vi på nordover i motvind uten lange pausene, og trekker et lettelsens sukk når vi kan åpne døra til Ryphusan øverst i Vinstradalen.

På denne setra har eieren skilt ut sørenden av en liten låve, og innredet den som overnattingssted for pilegrimer. Han har laget sovebrisker og kjøkkenkrok, og satt inn spisebord, benker og ovn. Han har utstyrt den med alt som trenges av bestikk og kjøkkenutstyr. Døra er ulåst, det er bare å ta alt i bruk og betale litt for det. Alt dette har han gjort uten å bli bedt om det. Han har gjort det av sitt hjertes godhet i omsorg for alle pilegrimer og turfolk ellers.

28 Det banker på døra. Det er eieren av stedet som tilfeldigvis er oppom et par dager, og nå lurer han på om det er noe vi trenger. Vi uttrykker stor takknemlighet for at dette stedet finnes, særlig på en så sur dag. Når han får høre om målsettingen med turen vår, er han klar på hva han mener: *Glem ikke å verdsette det som er godt!* Verden trenger mer enn rettferdige forhold for alle. Vi trenger også mennesker med varme hjerter; mennesker som gjør det som er godt mot hverandre. For det er så mye som ikke kan reguleres gjennom lover og politikk. Folk rundt oss trenger trøst, de trenger oppmuntringer, de trenger hjelp til å løse helt konkrete utfordringer. Vi trenger en hånd å holde i, vi trenger å vite at noen er glad i oss, vi trenger venner som støtter oss. Hjelpsomme hender, milde blikk, gode hjerter.

Det er fint å være opptatt av sannhet og rettferdighet. Men man kan likevel bli en ensporet og kald person mot andre dersom man mangler godhet. Det er fint å være opptatt av kunst og det skjønne, men dersom man mangler godheten, kan det oppleves som flukt fra verden omkring. Det går også an å bli religiøs fanatiker dersom ikke omsorg mot andre er like viktig som respekt for det hellige.

Når vi slukker parafinlampa den kvelden, så vet vi at vi har fått et nytt svar på det store spørsmålet vårt: *Hva er ditt kall?* Det femte svaret lyder slik: *Mitt kall er å vise godhet mot alle som jeg treffer på min vei.*

NÅDEN SOM BÆRER

Neste dag er like sur med vind og sludd fra nord. Vi blir derfor svært glade når vi får tilbud om bilskysst etter halvgått tur mot Oppdal. Dermed kommer vi fram til prestegården mye tidligere enn avtalt, men vi blir tatt i mot med åpne armer. Presten er klar til å ha den avtalte nattverdstunden i kirken sammen med oss når vi måtte ønske det, men først blir vi invitert til å ta oss en dusj og få oss et godt måltid.

Det er derfor med stor tilfredshet vi setter oss ned foran alteret i den flotte kirken et par timer senere. Denne dagen har vi virkelig blitt båret av andre, med bilskysst, dusjing og god mat. Nå bæres vi inn i en liten gudstjeneste av Oppdalspresten, og vi skal snart knele ved alterringen for å ta i mot Guds gaver. Denne kirken bærer navnet "Maret i Vang" på folkemunne. Den er som en mor som tar i mot oss. Kanskje har den navnet etter dronning Margrete som så vidt reddet livet i en snøstorm på Dovrefjell på 1300-tallet, og som takket Gud for det i den kirka som stod her før.

På den flotte altertavlen foran oss ser vi Jesus henge på korset og vi ser ham stå opp fra graven. Fordi Jesus døde for oss, kan vi nå få tilgivelse fra ham. Fordi Jesus lever i dag, kan vi også få den kraften vi trenger fra ham.

På turen har vi lært mye om hvordan vår tids modne mennesker bør være. Men før innsatsen fra oss, før all aktiviteten, kommer det aller viktigste for en pilegrim: Den Gud som kaller oss til innsats, vil gi oss noe før han stiller krav. Han vil at vi skal hvile i nåden fra ham. Han vil at vi skal la oss bære av ham.

Det store målet for livsvandringen vår, er å komme til Guds evig gode rike på den andre siden av døden. Der skal alt fylles av hans kjærlighet og glede. Der skal vi virkelig oppleve hva det vil si at vi bæres av Guds nåde. Men det er nåden som skal bære oss også gjennom livet på vandringen dit.

DET NYE KAPELLET

30

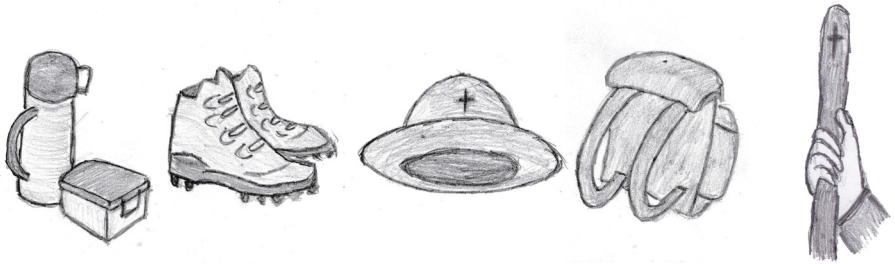
Dersom turen hadde vært foretatt i 2014, ville den nok endt med nattverdgdustjeneste langt tidligere. Nå er det nemlig bygget et kapell på et flott utsiktspunkt langs leia, der vi i stedet for altertavle, har en glassvegg med et fabelaktig utsyn mot Oppdal. Kapellet heter St. Mikael's kapell og det ligger på Rise, ved nordenden av Vinstradalen, ei mil i luftlinje sør for Oppdal. Her kan trettte pilegrimer komme inn og hvile seg mens de ser Oppdal kirke som midtpunkt i det fjerne, i et "alterbilde" av Guds natur. Det har visnok vært ei gammel kirke på gården nedenfor i gammel tid, den gangen pilegrimene virkelig gikk her. Nå kan vi, på samme måte som dem, ha et sted for å takke Gud for all hjelp lenge før vi når ned til bygda. I kapellet finnes nemlig små ark med forslag til bønner og bibeltekster som hvem som helst kan bruk slik de vil.

Dette kapellet er i det ytre en sterk påminnelse om tre av livskallene våre: Det gir oss et møte med det Hellige, på et sted som gir et storartet utsyn over naturens Skjønnhet, og det er bygget på dugnad av vanlige folk i bygda ut fra deres Godhet.

Det som skjer inne i kapellet kan favne alle de fem kallene: Når det er gudstjeneste der, møter vi den Hellige og Gode Gud med Vakker salmesang og med bibeltekster som kan inspirere oss til å leve for det Sanne, det Rette og det Gode. Kanskje kan vi lese noen bibelvers fra Efeserbrevet der Paulus summerer opp alle kallene med litt andre ord: *"Lev da som lysets barn! Lysets frukt er all godhet, rettferd og sannhet... bli fylt av Ånden... la salmer og hymner og åndelige sanger lyde!"* (Efeserbrevet 5,8-9 og 18-19).

C: Fem holdninger

32 Et gammelt kinesisk ordtak sier: "Lykken er å gjøre sine gleder enkle". Vi lever i et moderne samfunn som stadig roper til oss det motsatte: "Lykken er å forbruke mest mulig av dyre ting og tekniske hjelpemidler". Når vi retter oss etter det, legger vi oss til en livsstil som naturen neppe kan tåle i lengden. Dersom vi skal redde jorden fra klimakrisen, krever det en enklere livsstil av oss. Det er heldigvis ikke snakk om å gi avkall på alle moderne goder. Vi trenger neppe å leve et enkelt liv i betydningen et *spartansk* liv. Det er sannsynligvis nok å leve litt enklere enn det vi nå gjør.

Når vi går på tur, kan vi gjøre det på en måte som krever mye ressurser: Vi kan kjøre langt av gårde, og vi kan bruke utstyr som er svært kostbart. Men vi kan også gå på tur på en måte som ikke bruker så store ressurser: Vi kan gå i nærmiljøet. Vi kan gjøre det på en enkel måte både når det gjelder mat og utstyr. Vi kan søke ro i sjel og sinn og enkle gleder. Dersom turgleden kan inspirere oss til å leve litt enklere også i det vanlige livet, så innkasserer vi dobbel gevinst. Kanskje vi skulle fornorske det kinesiske ordtak: "Lykken er å gjøre sine turer enkle"?

INSPIRASJON FRA PILEGRIMSTRADISJONEN

Den gamle pilegrimstradisjonen kan inspirere oss. De som gikk på sine bein i ukevis på vei til Nidaros i gammel tid, måtte leve enkelt og ha lite med seg. I Sverige har fornyelsen av pilegrimstradisjonen blitt en folkebevegelse på en helt annen måte enn her i Norge. Når den fornyes med Vadstena som et senter, er det noen nøkkelord som ofte holdes fram, som for eksempel i boka *Pilegrimsliv* av Hans-Erik Lindström:

En pilegrim går i **langsomhet**, som et alternativ til det stressende samfunnet omkring seg. **Skoene** er et symbol på det, for man går ikke fort med sko på beina.

En pilegrim lever i **enkelhet**, som et alternativ til forbrukerkulturens mange krav. **Teltet** er et symbol på det, for man krever lite av sitt losji når man overnatter under en teltduk.

En pilegrim går ofte i **stillhet**, som et alternativ til all larmen og alle lydene som omgir oss i det daglige. **Kappen** er et symbol på det, for når man hyller seg godt inn i den, kan man stenge mye av verden ute.

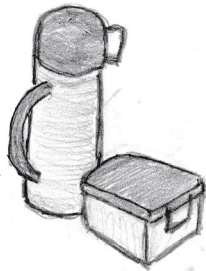
En pilegrim lever **bekymringsløst**, til forskjell fra det som ofte preger oss i det vanlige livet. **Hatten** er et symbol for det, for den beskytter hodet både mot solstråler, vind og regn.

En pilegrim **deler** gjerne med seg, både av maten og av tankene i samtaler med medvandrere. **Sekken** er et symbol for det. Oppi den er det lite, men alltid nok til å dele med den som trenger det. Når vi går sammen på tur, er det ofte

lettere å forlate den ufarlige praten om overfladiske emner, og i stedet lodde dypere, slik at man deler med hverandre tanker om det som virkelig betyr noe for oss.

I tillegg er **frihet** og **åndelighet** viktige nøkkelord i denne fornyelsen av pilegrimstradisjonen. Dette er verdier som det passer best å realisere når man går sammen i flere dager i strekk. Men det går an å gi dem rom også på dagsturer. Her følger noen forslag som kan brukes etter som de passer.

I. ENKELHET

Dersom vi skal oppleve enkelhet og langsomhet på turen, må vi avsette **god tid** til den. Nå skal vi ikke på tur for å trimme, det kan vi gjøre en annen gang. Vi skal heller ikke haste mot et turmål, slik at vi så vidt rekker fram og tilbake før neste avtale. Slike turer kan vi også ta andre ganger. Nå skal vi på tur for å kjenne på kroppen hvor godt det er å ha tid nok og ro nok. Da må vi avsette god tid, gjerne to timer mer enn vi tror vi kommer til å bruke.

Det kan også være et poeng å ta med seg **enkel mat og drikke**. Når man er på tur smaker maten godt uansett. Er det ikke nok å ha med noen brødsiver med godt pålegg, litt sjokolade og frukt, og en termos med den type varm drikke som vi liker? Trenger vi å ta med kaker og allslags kjeks og snacks? Kanskje vi heller skulle ta med oss litt ekstra av det enkle, slik at vi har noe å dele med andre som vi går sammen med eller treffer på?

Når det gjelder **fottøy og klær** er det neppe noe poeng å spare på pengene. Dersom vi skal oppleve turen som god, er det viktig å være godt kledd for allslags vær. Alle har sikkert hørt ordtaket om at "det ikke finnes dårlig vær når man har gode klær". Men ryggsekken trenger ikke være stor og dyr. Jo mindre vi har i den, jo lettere blir det på turen. Enkelhet i krav til ekstraustyr gir gevinst i form av en lettere bær å bære.

En slik enkelhet kan være en tankestiller i forhold til livet ellers: Den som eier mye, har mer å bekymre seg for, og det kan tyngre. Hans-Erik Lindström skriver i boka *Pilegrimsliv*: "Dersom man samler for mye i sine gjemmer, går stadig mer energi med til å styre, samle og spare... Pilegrimen lærer seg at det meste og det beste i livet er gratis. Det viktigste av alt er ikke beheftet med kostnader – bare man klarer å oppdage det. Det indre livet får nesten helt automatisk større plass når omsorgen for det ytre ikke lenger tar like mye tid."

35

2. LANGSOMHET

Den store overgangen på turen finner sted når man har parkert bilen, fått sekken på ryggen og er klar til å gå. Det gjør stor forskjell å bruke motorkraft i forhold til muskelkraft når vi beveger oss. Fram til nå har det tidvis gått svært fort framover ved hjelp av bilhjul som har rullet i opp til 80 km i timen. Det kan ha vært stressende for sjåføren å måtte konsentrere seg om kompliserte trafikkbilder. Fra nå av skal bevegelsen skje med sko på beina og med fotkraft. Kan vi regne med mer enn 4 km i timen nå?

Vi må innstille oss på langsomhet, og det er et gode i seg selv. Det er som fritimer fra et stressende samfunn. Nå skal vi slippe unna tidspresset og hastverkskulturen for ei stund, og det skal gjøre godt. Nå skal rytmen i livet bli mer luntende, monoton og rolig, og det skal bli god anledning til pauser underveis.

Kan noe av dette overføres til det vanlige livet? Hans-Erik Lindström skriver i boka *Pilegrimsliv* at vi bør gi mer tid til raster, tid for oss selv og ettertanke: "La være å stresse. Gå litt langsommere. Ta litt lengre pauser etter møter og arbeidsøkter. Spis i vanlig tempo. Sitt stille på stolen så lenge noen snakker med deg. Ikke vær på vei et eller annet sted i tankene. Lev i nuet. Slå av og til av TV-en. Ikke les alle avisene. Finn ut hva slags informasjon du er absolutt avhengig av. Som regel vil det være bedre å fordype seg i bestemte emner enn å skimme gjennom det meste på overflaten. Ta deg tid med det du gjør." Slik blir man et menneske med en indre ro til "å reflektere over både arbeid og privatliv, over hvordan livet arter seg, hva det ønsker og ikke ønsker, og som har tid til andre".

3. BEKYMRINGSLØSHET

Tenk så mange bekymringer vi slipper å ta med oss på turen. Vi slipper å planlegge hvor vi skal gå, for det står i boka. Denne dagen skal vi ikke organisere, strukturere eller administrere hundre småting. Nei, vi skal vandre som en landstryker som har all verdens tid til å ta dagen som den kommer. Vi skal leve i nuet.

Finner vi en grasbakke midt i solsteiken, har vi tid til å legge oss ned, strekke oss ut, og bare hvile i latskap. Kjenne varmen på kroppen. Og så: Luffe videre med åpne sanser. Skulle regnbygene komme, kan vi tenke: Det var dumt, men jeg har gode klær. Solsteiken får jeg nyte en annen gang.

Det er godt å komme seg unna alle lydene i det moderne samfunnet for å kunne nyte *stillheten* i naturen. Den som kanskje er fylt av fuglesang, eller av en klukkende bekk, eller av svak susing i trekronene. Slike lyder er så mye mer fredfulle enn støyen fra trafikken, eller bakgrunnsmusikken på kjøpesenteret.

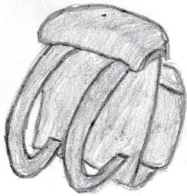
Stillhet er blitt mangelvare i samfunnet vårt. Vi er vel ikke blitt engstelige for den? For i stillheten slipper de indre tankene i oss fram. Lykkelig er den som får ryddet til side tid til stillhet også i den alminnelige hverdagen!

Det er fint om en slik bekymringsløshet kan prege oss mer også i det vanlige livet. Ikke slik at vi blir ansvarsløse og lar ting skure. Men heller slik at vi stoler på at den gode Gud tar seg av oss i alle våre gjøremål, slik at vi kan senke skuldrene i alt vi har ansvar for. Vi kan be og kjenne på at det er trygt å overlate bekymringer til Ham.

I tillegg kan vi prøve å rydde plass til "hvilesteder" i travelheten. Hans-Erik Lindström har følgende dikt i boka *Pilegrimsliv* som vi kan lese som en liknelse på hvor godt slike pauser i livets jag kan gjøre oss:

”Jeg legger meg til i skråningen;
jeg ligger rett ut på bakken
og skuer opp mot himmelen.
Dovenheten overmannet meg;
Produktiv passivitet fyller meg.
Bare hvile.
Bare være.
Helt uten ansvar”.

4. NESTEKJÆRLIGHET

Det virker som om evnen til å bry seg om andre er blitt mindre i samfunnet nå til dags. Vi er blitt så individualistiske. Det er blitt så viktig med egenutvikling. Jeget er blitt det store livsprosjektet. Solidarisk tenking og handling er det blitt mindre av. Hvor blir det av overskuddet og lysten til å ta del i andre menneskers liv?

Når flere går på tur sammen, kan vi *hjelp*e hverandre over brede bekker, tilby oss å bære noe for den som sliter med for tung sekk og vente på hverandre i tunge motbakker. Jeg husker godt den første speiderturen med ryggsekk og overnatting ute i biuvakk. Jeg var 11 år, og svært redd da vi måtte krysse en bred elv på en primitiv speiderbro. Jeg falt i elva og ble våt til knærne. Da var det godt at en av de andre hadde tatt sekken min over, at jeg fikk låne tørr bukse og sokker, og at en eldre gutt tilbød seg å bære soveposen min i motbakkene. Totalopplevelsen ble god tross en trasig start.

Når vi kommer til en *rasteplass*, er det naturlig å dele det man har med hverandre. Vi tilbyr andre både kaffe, frukt og en bit sjokolade. Vi får sikkert liknende tilbud tilbake. Det gjør oss godt å kunne dele.

Mens man raster, har man også god tid til å *prate med hverandre*. Ikke bare overfladisk om vær og vind, men roen rundt oss kan gjøre det naturlig å dele med hverandre tanker om det som virkelig betyr noe i livet. Da kjennes samhørigheten ekstra sterkt. Slike samtaler gjør livet rikere.

Hans-Erik Lindström skriver i boka *Pilegrimsliv*: Det dreier seg om "å dele et stykke liv med hverandre. Det er i forholdet til andre at vi blir til, det er i møtet med andre vi vokser og modnes som mennesker. Når møter skjer mellom hjerter og ikke bare mellom hoder... rører det ved oss. Da får livet mening. Det er kanskje det viktigste et menneske overhodet kan oppleve – å møte en annen i dypet av sin sjel."

39

5. TAKKNEMLIGHET

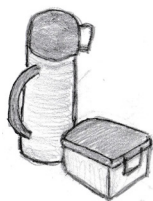
Turen er over. Vi har satt oss i bilen. Kanskje vi skulle vente fem minutter før vi starter motoren? Er vi flere sammen, kan vi spørre hverandre: Hva var fint med denne turen? Kan vi ta med oss noe inn i det vanlige livet? Er vi alene, kan vi formulere det i en stille takk til Gud.

En god vane er å avslutte hver dag med å spørre oss selv: Har jeg opplevd tre ting i løpet av denne dagen som jeg kan takke Gud for? Nå kan vi spørre oss om vi på denne turen

har opplevd det. Slik får vi hjelp til å hente fram det som er godt og holde det fast i minnet. Dersom det blir en jevnlig vane hos oss hver eneste dag i det vanlige livet, vil det gjøre oss til mer takknemlige mennesker, og da lever vi et bedre liv.

De gamle pilegrimene gikk med en stav som de støttet seg til. Staven gav dem støtte hele tiden. På tilsvarende vis er Jesus som en støttestav i livet, for vi tror at han er med oss hele tiden. Vi har stor grunn til takknemlighet for at det er slik. Uansett hvordan livets lange tur vil arte seg, er han alltid nær oss med nåde og styrke. Det har vi også stor grunn til å være takknemlige for.

40

D: Mange naturspeil

Vi som bor i Norge, har fått en utrolig flott gave fra Gud. Vi bor midt i en natur, som i forhold til det man har i mange andre land, er usedvanlig vakker og fruktbar. Vi kan gå overalt i den, for det er lite av farlige områder som stenger for oss, og det er lite areal som er dyrket. Den frie naturen omgir oss på alle kanter. Det er som om den venter på oss for å kunne gi oss gode opplevelser.

Fordi vi har så mye fri natur, har vi også større mulighet enn de fleste folkeslag til å sanse at det hviler en hellig duft over alt som er til. Da Gud skapte verden, sier Bibelen at "*Gud så på alt det han hadde gjort, og se, det var overmåte godt*" (1 Mosebok 1,32). Dette gir oss et viktig ståsted i klimakampen. Når vi ser på verden, ser vi mer enn råvarer som vi kan utnytte og tjene penger på. Vi ser Guds gode verden som dufter av hans hellighet, og som på sin stille måte lovpriser ham. Det inspirerer oss til å ta vare på den på en så god måte vi kan.

Dersom vi har sansene åpne for det, kan vi bli påminnet om dette nærværet til stadighet når vi går tur. Det er mange som sier at de går sjelden til kirke fordi de heller vil møte Gud i naturen. For noen er det nok en unnskyldning. For andre er det alvorlig ment, og jeg ønsker å ta dem på ordet. I det som nå følger, gis en hjelp til å se spor av Gud i naturen på mange ulike måter. Bruk det som passer for deg.

VEIENE OG STIENE

Når vi går tur, kan vi følge veier og stier de fleste steder. Mange har gått foran oss, og vi følger etter i de farene de har etterlatt seg.

- På den **brede veien** kommer vi oss fort fram. Men det er ikke den som gir oss de fineste naturopplevelsene.
- På **tydelige stier** kommer vi oss også fort fram. De kan gå midt i vakker natur. Vi kan gå ubesværet framover, og være frie til å kunne se til alle sider.
- På **utydelige stier** må vi passe bedre på. Her kan det være røtter eller steiner i stien, det kan være busker og greiner vi må skyve til side for å komme fram. Men vi har god hjelp av stien til å vise oss veien.
- Når stien tar slutt eller går i en annen retning, må vi ut i det **frie terrenget**. Da er det opp til oss selv å holde retningen (ved kart og kompass?) og se oss ut den leia som virker lettest å gå. Vi finner som regel et søkk, en gressvoll, en tørr grusrygg, en myrkant eller liknende som det går greit å følge.

Har vi tenkt over at dette nettet av stier og veier har kunnet bli til fordi naturen legger så godt til rette for det? Det er framkommelig de fleste steder, både rundt store myrer og bratte stup. Folk følger noen slike leier mer enn andre, og slik blir stiene til. Hele nettverket av stier og veier er altså et vitnesbyrd om at vi har fått en natur av Gud som er framkommelig for folk uansett hvor de skal.

Denne siden ved Guds godhet i naturen, kan føre tankene våre til takknemlighet over godheten hans mot oss også i det vanlige livet. Også der vil Gud sørge for at det blir framkommelig for oss. I lange perioder kan vi oppleve at det er fint å leve, det er som om vi følger

den brede landevei. I andre perioder er det tyngre, ja, det kan kanskje føles som vi ikke finner de små stiene engang og stoppes opp av de bratte stupene. Men også i slike perioder er Gud med. Det finnes alltid ei lei videre, om nødvendig langs en omvei. Han sørger ikke bare for oss i de lette *nedoverbakkene*, men også i de tunge *oppoverbakkene*.

OMVEIENE OG BEGRENSNINGENE

Når vi går i fritt terreng, kan vi treffe på både **brede elver og bratte stup** som setter en stopper for oss i den retningen vi går. Det er greit så lenge vi følger veier og brede stier. Da er det som regel laget så gode broer for oss at vi kanskje ikke tenker over at vi passerer en bekk. Stien går langs med stupet i så god avstand at vi kanskje ikke tenker over at det er der. Men når vi skal finne veien selv, står vi kanskje helt uventet foran det bratte, lange og høye stupet, eller den brede og brusende elva.

I stedet for å ergre oss over den omveien vi nå må ta, kan vi tenke på at slik kan livet også oppleves noen ganger. Vi kommer ikke fram der vi ønsker. Noen livsmuligheter blir stengt for oss, og vi må gå omveier. De kan bli lange. Kanskje de kan bli kortere dersom vi er innstilt på å klyve og klatre eller å bli våte på beina?

Det er også en annen side ved dette: Det er ikke riktig alle steder i naturen som er skapt for at vi skal kunne ferdes der. Det finnes **grenser**. Noen myrer er fulle av farlige myrull, noen fjellsider er altfor bratte, og noen elver er altfor vannrike i visse perioder av året. Da skal vi respektere det og finne andre områder å gå i. Det er på tilsvarende vis i livet også: Det er ikke alle lystene og driftene i oss som vi skal leve ut. De ti bud setter en ramme rundt livene våre som vi gjør best i å respektere. Men du verden så rike muligheter til å utfolde oss vi har innenfor de rammene! Det er bare en liten del av naturen og livet som møter oss med slike begrensninger.

ÅRSTIDENE

I Norge er det så stor forskjell på de ulike årstidene, at de kan gi oss svært ulike opplevelser av Guds nærvær.

Våren er den årstiden der vi ser tydelig hvordan livskraftene bryter fram. Vi har nettopp feiret påske, og blitt minnet om at Jesus stod opp fra graven og gav oss håpet om at oppstandelseskraftene kan bryte fram i livene våre også. Forsmakene kan vi kjenne på her i livet. Den store oppfyllelsen skjer i det evige livet. I den kjente salmen *No livnar det i lundar*, synger vi: ”Du vår med ljose dagar, med lengting liv og song, du spår at Gud oss lagar ein betre vår ein gong.” Om våren er også fuglesangen på sitt mest intense. Den er som en jublende lovsang mot Gud fra naturen, som stiger opp overalt i skogen hele dagen lang.

Sommeren er den årstiden da det lukter mest i naturen, og det kan minne oss om at egentlig dufter det av Guds hellighet i alt som er skapt. Nå er også blomsterprakten på sitt største. Prøv å samle sammen så mange ulike blomster og planter som mulig på en av turene. På rasteplassen kan vi telle hvor mange vi fant, prøve å finne ut hva de heter, men i alle fall studere hver av dem på nært hold. Kan vi da annet enn å la oss imponere over hvor fint Gud skapte naturen, like ned til de minste detaljer? Jesus oppfordrer oss dessuten til å tenke: Når Gud tar seg av alle disse blomstene, hvor mye mer vil han ikke da ta seg av oss? (Se Matteus 6,28-30.)

Høsten er årstiden da mye i naturen dør. Men på samme vis som vi vet at livet kommer tilbake neste vår, kan denne årstiden minne oss om at Gud vil sørge for oss i vårt livs høst når det går mot døden. Vi har håp om liv etter døden vi også! Ellers er det mange flotte farger i naturen om høsten. Det kan minne oss om at vi har en fargeglad Gud, som elsker mennesker av alle nasjoner og av alle typer. Det er om høsten vi drar på bær og soppturene våre. Naturen lar det modne for oss i overflod, mer enn vi klarer å plukke med oss. Det kan minne oss om at Guds kjærlige omsorg mot oss er mye større enn vi noen gang kan fatte.

Om **vinteren** dekkes naturen av hvitsnø. Det kan være mørkt og trasig før den kommer, men når den har lagt seg, blir alt så mye lysere og fredeligere. Snøen kan minne oss om Guds gode tilgivelse. Den legger seg som et hvitt og forsonende teppe over det mørke i livene våre. Vi kan legge syndene bak oss, og reises opp til et liv av nye muligheter, slik som snøen åpner for nye muligheter til å utfolde oss på ski og akebrett.

VÆRET

Været betyr mye for opplevelsen av en tur. I tillegg kan det føre tankene våre mot opplevelsen av hvordan Gud er med oss gjennom livets ulike faser:

- **Solskinnet** kan minne oss om at det livgivende lyset og den ekte varmen kommer ovenfra inn i livene våre, ikke fra alle de materielle godene som vi gjerne vil skaffe oss. Vi kan gå tur i mørket i lyset fra ei hodelykt. Men det er noe helt annet når sola stråler fra en skyfri himmel!
- Når **skyene** stenger for solen, kan det minne oss om at slik er det ofte i livet også: Det er ikke like lett å kjenne på at Gud er hos oss. Tvilen kan knuge. Men bak skyen er himmelen alltid blå.
- Når det står en **sval og deilig bris** i mot oss, kan vi tenke på at Jesus sammenligner Åndens kraft med en slik vind (se Johannes 3,8). Når vi går i lett regn, kan vi også tenke på det: Den gode kraften fra Gud kommer til oss ovenfra.
- Men når det **regner og blåser friskt** imot, er det annerledes. Det oppleves surt. Men også i livets sure perioder er Gud med, og vi kan alltså håpe på at det er ei byge som snart går over.

• Når **tåka** stenger for den flotte utsikten vi håpet på, kan vi tenke på at slik kan tvilen ofte komme til å true troen på Gud. Men den utsikten som vi ikke ser i tåka, den er der like fullt. Den som har tid til å sitte lenge nok, vil oppleve det. I en kjent salme synger vi: *”Lei, milde ljos igjennom skoddeim, lei du meg fram”* (Norsk salmebok 414). Jeg opplevde dette sterkt på en tåketur i fjellet. Så lenge jeg fulgte kompasskursen med kartet oppslått, gikk det fint. Men da jeg kom til et vann, følte jeg meg så sikker at jeg puttet kompass og kart i lomma, og gikk feil. Dermed ble jeg minnet om hvor viktig det er for kristne å alltid ha bibelordet som veiviser, og ikke legge det til side.

• Når vi ser **regnbuen**, står det skrevet i 1 Mosebok 9,15 hva vi skal tenke: Buen minner Gud om at han har lovet aldri mer å sende en storflom over jorden som ødelegger alt liv slik som i Noas dager. Vi kan stole på at Gud er en Gud som vil verne livet på jorden. Kan vi ta dette som et løfte også i klimakrisen, om at Gud vil gjøre sitt til at den ikke kommer så langt at alt liv utryddes? Klimakampen er også Guds kamp, der han vil støtte oss på alle vis!

BÆRTURENE

Det er flott å gå tur om høsten for å plukke med seg bær. Da høster vi inn fra Guds godhet mot oss. Det bugner som regel av bær, og vi rekker ikke plukke med oss mer enn en liten del av det. Guds godhet er overstrømmende stor. Ulike bærslag kan gi oss ulike tanker om Gud:

- **Tyttebær** kan på avstand lett forveksles med de røde Skrub bærene. Men når vi kommer nær, er det lett å se forskjell. En viktig forskjell er at tyttebærene på enden sprekker opp på en måte som danner en korsform. Derfor kaller jeg dem for de kristne bærene. De minner oss på at det var på korset Jesus vant den avgjørende seieren over synden og døden, og derfor er det så viktig for oss å velge korset framfor noe annet i livet.
- **Blåbær** vokser ofte opp sammen med Blokkebær, og de vokser ofte på steder der det bare er et og annet bær i lyngen. Vi gjør klokt i å velge oss ut de stedene der det vokser rikelig av blåbærene, fordi det er de som er så fulle av sunne antioksydanter. På samme vis er det i livet. Vi kan møte Gud mange steder. Men det finnes steder i livet der han har lovet å være nær på ekstra sterke måter, for eksempel når vi ber, leser i Bibelen, går til kirke eller kneler ved nattverdbordet. Disse stedene er det klokt av oss å oppsøke.
- **Bringebær og multer** modnes sjelden samtidig. Har vi funnet et felt med bringebær busker eller ei myr med multer, kan vi komme dit gang etter gang for å finne flere modne bær. Det minner oss om at det er på tilsvarende vis med Guds omsorg. Den kan vi be om gang etter gang, bare med den forskjell at den aldri tar slutt.

SOPPTURENE

Den som våger seg på sopptur, våger seg inn i et spennende område. Noen sopper er deilige på smak og setter en ekstra spiss på et godt måltid. Andre sopper er giftige, og kan i verste fall drepe et menneske. De fleste sopper er uspiselige og kan gi vondt i magen. Derfor har jeg gjort det slik at jeg har lært meg to trygge soppslag som jeg plukker med meg, og lar resten stå. Midt i alle muligheter velger jeg ut bare de to som er viktigst for meg. De andre frister ikke. Hvem vil risikere livet ved å plukke feil?

- Jeg plukker med meg **kantarellene**, for de er så lette å kjenne igjen med sin gulfarge, og sin form. Når de blir store, strekker de seg som en trakt mot himmelen, og noen ganger kan vi se en dråpe vann i bunnen av trakten. Det minner meg om at det viktigste budet Jesus gav oss, er at vi skal elske Gud av hele vårt hjerte, slik at vi kan ta i mot godheten fra ham.

- Jeg plukker også med meg de **lyse piggsoppene**, for de er så lette å kjenne igjen på at de har pigger på undersiden av en lys, uregelmessig hatt. Det er som om de gjemmer piggene sine. Det minner meg om at Jesus sa at det var et bud som var likeså stort som det ovenfor nevnte: Du skal elske din neste som deg selv. Den som elsker, må ikke vise pigger mot andre.

Jeg sluttet å plukke sopp våren 1986. Da kom det radioaktiv stråling innover landet fra Tsjernobylulykken i Russland. Her i Norge var det særlig soppen som trakk den til seg. Jeg tok en pause fra soppen i ti år. Men nå regner jeg med at nedbrytingen av radioaktivitet er kommet så langt at også soppen er trygg. Derfor er soppturene en stadig påminnelse til meg om hvor lite som skal til før vi mennesker ødelegger naturen, og jeg føler på takknemlighet over at vi enda ikke er kommet så langt.

DYRELIVET

Det er lett å overse dyrelivet når vi er på tur, men det yrer av liv rundt oss hele tiden. Vi hører fuglesangen, men det er sjelden vi ser rypa eller storfuglen flakse opp foran oss. Noen dager plager mygg, fluer eller veps mer enn andre, men vi vet at de er der hele tida.

Gud har skapt en verden der alt liv er innfelt i hverandres liv og naturen på en måte som gjør at de ulike artene klarer seg selv. Er det ikke imponerende? Det er fine opplevelser de få gangene vi kommer på nært hold av tranene som vagger i myra, elgen som beiter på trærne, reven som rusler over sletta eller reinsdyrflokken på vidda. Det er godt for oss å bli minnet om at vi ikke er de eneste skapningene på jorda som Gud bryr seg om.

50

I Bibelen finner vi en spesiell oppfordring om å stoppe ved ei **maurtue** når vi kommer forbi den: *"Gå til mauren, du late, se hva den gjør og bli vis! Den har ingen hærfører, verken oppsynsmann eller hersker. Likevel sørger den for mat om sommeren, og samler inn føde om høsten"* (Ordspråkene 6,6-8). Store maurtuer kan vi finne mange steder, og de er alltid vendt mot sør, slik at de kan ta imot så mye lys fra solen som mulig. Det minner oss om at det viktigste budet i kristendommen: "Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte", innebærer at vi vender oss mot Ham. Maurenes utrettelige strev er lett å se. Det minner oss om at det budet som er like stort, "Du skal elske din neste som deg selv", kan innbære mye strev og flittig innsats.

SPESIELLE NATURFENOMEN

Den som vil møte Gud i naturen, må ha sansene åpne, både i forhold til det man ser, og i forhold til Gud. Det skader heller ikke med litt kreativ tankeevne. Listen over mulige speil i naturen kan forlenges i det uendelige. Her følger noen flere eksempler:

- På toppen av Rundhaugen i Vassfjellet kommer fjellet til syne på tre felt ved siden av hverandre. Ved Vollmovatnet på Hølonda står det tre høyreste furutrær tett ved hverandre. Ved Tanem i Klæbu finnes ei stor flyttblokk som er brukket i tre store biter. Alt dette kan føre tankene våre mot at vi tror på en treenig Gud. På Vassfjellet er det også slik at vi finner tre markerte topper, og hver av dem har tre små vann i nærheten. Da kan man ta en treenighetstur, der hver topp symboliserer en person i guddommen, og vi kan tegne oss med korstegn i pannen i tre ganger tre små vann etter tur.

- Flere steder har jeg sett at det *oppå en stor stein kan vokse et tre*. Det må man kalle karrig jordsmonn, men treet har røtter som finner tilstrekkelig næring i nærheten. På tilsvarende vis kan Gud sørge for at det er livsgrunnlag for oss selv på livets hardeste underlag.

- Jeg kom en gang over en åskam og så ned i ei stor myr. Midt i den var det en *dam* som så ut som et stort øye, fordi den hadde ei lita øy som en puppille midt i. Det fikk meg til å tenke på det gode Guds øye som følger meg ovenfra. Det ser hva jeg baler med i livet slik at jeg kan vandre trygt.

Kanskje har du slike eller andre naturfenomen der hvor du ofte går på tur? Med litt kreativ tankeevne kan de bli gode avspeilinger av Gud og hans godhet, slik at du kan bli oppbygget hver gang du går forbi.

SPOR AV GUD

Det som jeg nå har skrevet, skulle gi oss god grunn til å ville ta vare på jorden. I naturen kan vi se så mange spor av Gud og hvem han er, at det er grunn nok i seg selv til å verne om den. Når vi kjemper klimakampen, så kjemper vi blant annet for å berge et skaperverk som på utallige måter peker mot Skaperen. Paulus skriver: *"For det en kan vite om Gud, ligger åpent foran dem... Hans usynlige vesen, både hans evige kraft og hans guddommelighet, har de helt fra verdens skapelse av kunnet se og erkjenne av hans gjerninger"* (Romerbrevet 1, 19-20). Det er viktig at kommende generasjoner får den samme muligheten som oss til å sanse Guds hellighet og kjærlighet gjennom naturens mange speil.

E: Ti skiturspeil

Dersom man ønsker det kan man trykke ut disse ettertankene, ta dem med seg på skiturer om vinteren, og lese en av dem på hovedrasten på hver tur. Det går også an å bestemme seg for å bruke en lang skitur til kristen ettertanke, slik at man har seks lengre pauser underveis på fine steder, og leser ettertankene i tur og orden i hver av dem. Det går også an å kombinere dette med å ha symbolhandlinger slik som blir beskrevet i neste kapittel, og da må man bruke snø i stedet for vann til dåpspåminnelsen.

I. SNØ OG GUDS GAVER

Vi kan glede oss over Guds gode gaver på alle slags turer vi går i skog og mark. Bare tenk på hvor mye det betyr å få godt vær på turen! Men en skitur er avhengig av en helt spesiell gave som kommer dryssende ovenfra: Snøen! Uten nok snø, ingen skitur. Men når snøen dekker marka i et tykt lag, når grenene bøyer seg under vekten av den, og når det funkler av hvite krystaller i solskinet, da er det flott å være ute. *"Han lar snøen falle som ull"* står det i Salme 147,16. Det er først når vi får denne gaven ovenfra, at vi kan spenne på oss skiene.

Hvor ofte tenker vi på at det livet vi lever, er like avhengig av Guds gaver? Det er Gud som har gitt oss livet, og det er også han som stadig holder det oppe i oss. Dersom han trakk livskraften sin tilbake fra jorda vår, ville alt liv dø. Men når han er her med den, da kan livet utfolde seg. I tillegg tror vi at vi kan be til ham om alt det vi trenger i hverdagen. Vi tror at han ser til vesle meg og mine behov, at han hører bønnene jeg ber,

og at han vil gi meg det som han ser at akkurat jeg trenger. I bibelen brukes snøen som bilde på en av de viktigste gavene vi kan få av Gud, nemlig tilgivelsen. Profeten Jesaja skriver: **"Om syndene deres er som purpur, skal de bli hvite som snø"** (Jesaja 1,18). Selv den mest bloddryppende urett vi måtte gjøre mot andre, kan altså forsvinne som under et teppe så hvitt som den hviteste snøslette. Skylden forsvinner, det rene og hvite skinner mot oss. Klarer vi å tro at Gud tilgir oss slik? Da får vi mot til å leve videre!

I Bibelen står det:

"Når selv dere som er onde, vet å gi barna deres gode gaver, hvor mye mer skal ikke da deres Far i himmelen gi gode gaver til dem som ber ham!" (Matteus 7,11)

"All god gave og all fullkommen gave kommer ovenfra, fra ham som er himmellysenes Far" (Jakob 1,17).

Til ettertanke:

Hvilke gaver kan jeg takke Gud for at jeg har fått?

2-3. SKIUTSTYR OG OPPKJØRTE LØYPER

Det er ofte vi kan rette en takk til andres innsats for at turen vår ble så fin. Jeg synes at denne avhengigheten av andres innsats blir ekstra merkbar på de fleste av skiturene mine. Jeg er særlig avhengig av to typer hjelp:

- Tenk på hvor mye tyngre det ville vært om jeg gikk på tunge ski med gamle bindinger uten festesmøring! Nå kan jeg gå i butikken og kjøpe lette ski med god spenst. Jeg kan kjøpe et

godt utvalg av skismøring for de fleste forhold. Jeg kan kjøpe solkrem når jeg skal på fjellet, og spare meg for masse ubehag. På skitur betyr godt utstyr som andre har laget, mye mer enn ellers.

- Tenk også hvor mye innsats andre har lagt ned for at jeg skal komme meg ut: Jeg foretrekker å gå der noen har kjørt opp flotte løyper med scooter og sporlegger, eller med de store maskinene som mange idrettslag har. Det er så lett å gå der! Farten kan bli stor.

Som mennesker er vi innvevd i hverandres liv. Vi er alltid avhengige av andre. Ingen av oss lever isolert, heldigvis. Dette er på den ene siden noe vi kan takke Gud for, at han har satt andre mennesker rundt oss som vil oss det beste. Jeg håper at du har mange slike rundt deg. På den andre siden ligger det en forpliktelse her: Når andre støtter oss på ulikt vis, er vi forpliktet på å gi tilsvarende støtte tilbake. Ikke slik at vi skal produsere ski og kjøre opp løyper for dem igjen. Men slik at vi gjennom det yrket og den fritida vi har, yter tilbake til andre det som vi kan bidra med. Slik er vi sammen med på å gjøre livet godt for hverandre!

I Bibelen står det:

”Alt dere vil at andre skal gjøre mot dere, det skal også dere gjøre mot dem.” (Den gyldne regel i Matteus 7,12)

”Du skal elske din neste som deg selv.” (Matteus 22,39)

Til ettertanke:

Hvilke personer har jeg rundt meg som jeg vet at vil meg det beste? Takk for dem!

Hvem er avhengige av den støtten jeg kan gi dem?

4-5. FISKEBEIN OG DOBBELTTAK

56 En skitur er en stadig veksling mellom tungt arbeid og deilige hvilepartier. Det er tungt i de bakkene der vi må gå fiskebein. Det skal ikke mye til før svetten siler. Til gjengjeld er det deilig på flatene og i de slake hellingene der vi kan stake eller bruke dobbelttak. Farten blir stor nesten uten at det koster krefter. Vi bruker mer krefter i oppoverbakker enn på vanlige fotturer. Til gjengjeld opplever vi en glede på flatene som ingen fottur kan gi maken til. Vi kan benytte disse glistrekkene til å kose oss, og hente oss litt inn igjen.

Livet er også en stadig veksling mellom arbeid og hvile. Hver eneste natt må vi få den søvnen vi trenger for å kunne yte vårt beste dagen etter. Men en annen veksling er like viktig: Det står om Gud selv at han hvilte på den syvende dagen etter å ha skapt himmel og jord. Han gav oss til og med et bud om at vi skal gjøre tilsvarende: ”*Du skal holde hviledagen hellig*”. Gud gav oss krefter for at vi skal bruke dem i arbeid og i omsorg for dem vi har rundt oss. Men samtidig skapte

han oss slik at vi trenger frakopling og hvile. Han unner oss skiturene, avslapningen i godt vennelag eller middagshvilen på sofaen. Hvor ofte tenker vi på det, at vi kan hvile og nyte livet med like god samvittighet som vi arbeider og yter vårt beste?

I Bibelen står det:

”Seks dager skal du arbeide og gjøre din gjerning. Men den sjuende dagen er sabbat for Herren din Gud. Da skal du ikke gjøre noe arbeid... For på seks dager skapte Herren himmelen, jorden og havet og alt som er i dem, men den sjuende dagen hvilte han.” (2 Mosebok 2,9-11)

Til ettertanke:

Hva er det som gir meg hvile, avkopling og glede?
Klarer jeg å gi tilstrekkelig plass for det i livet?

6-7. PLOGING OG HOCKEY-STILLING

Hver gang vi står på toppen av en bratt bakke, må vi foreta et valg som vi slipper å ta på vanlige fotturer: Skal vi satse på det sikre, slik at vi ploger oss ned bakken og holder igjen alt vi kan? Om vi står i nysnø oppe i ei li på snaufjellet, kan vi også velge trygg sikk-sakk-kjøring nedover lia. Eller skal vi ta sjansen på at vi mestrer bakken og sette oss i hockey-stilling? Det sikre er det trygge. Å ta sjansen gjør opplevelsen av fart og mestring større.

Dette har også noe med hemmeligheten i diagonalstilen å gjøre. Jeg har sett det på barna mine. Til å begynne med gikk de rett opp og ned og skjøv skiene fram i sporet. Det gikk ikke

særlig fort. Men så oppdaget de hemmeligheten: Dersom de lente seg framover, og stolte på at de ville holde balansen når de gled på en ski av gangen, så økte farten! Gleden ved å gå på ski ble en helt annen. De lærte å ta risikoen ved å pendle lett foroverbøyd fra side til side. Det ble slutt på kjedelig fremad marsj.

Livet setter oss ofte i tilsvarende valg. Dersom vi alltid velger det sikre, kan det bli kjedelig i lengden. Vi kan bli sidrumpede. Vi kan utvikle stivsinn. Men dersom vi tar noen flere sjanser på at vi klarer nye ting, kan livskvaliteten økes. Det blir mer spennende å leve.

Vi er svært ulike som mennesketyper. Noen er forsiktige og skal få lov til å være det. Men det må være lov til å utfordre dem til å ta noen flere sjanser? Andre er uvørne av natur og liker å satse. De kan vel utfordres til å skaffe seg flere trygge rammer i livet, slik at de slipper stadig å gå på trynet?

58

I Bibelen står det:

Jesus fortalte en liknelse om tre tjenere som fikk ulike pengebeløp de skulle forvalte. To av tjenerne tok sjansen på å drive handel med dem slik at de doblet beløpet. En av dem satset på det trygge. Han gravde ned pengene, slik at de ikke en gang forrentet seg. Det var til de to første tjenerne at Jesus sa: "Bra, du gode og tro tjener! Du har vært tro i lite, jeg vil sette deg over mye. Kom inn til gleden hos din herre!" (Matteus 25,21).

Til ettertanke:

Hvordan det med meg, søker jeg mest trygghet eller sjanser i livet? Tror jeg at livet mitt kunne bli bedre dersom jeg strakk meg litt lenger i en annen retning?

8-9. GLIPTAK OG FRASPARK

Du har sikkert opplevd det du også: Skiene får ikke godt nok feste, slik at det blir stadige glipptak. Jeg burde hatt en annen type smøring, men den ligger hjemme, for jeg trodde ikke det skulle bli bruk for den. Så er jeg henvist til å gå forsiktig med mest mulig dobbelttak. Slike turer er ikke blant de vi minnes med glede.

Men dersom frasparket sitter, blir det noe helt annet. Derfor er det så spennende ved starten av en skitur: Har jeg truffet rett smøring? Ja, frasparket sitter. Jeg kan stole på at festet holder. Jeg kan vite at de kreftene jeg setter inn, de overføres til framdrift. Jeg slipper å nøle, men kan satse på å få fin flyt i sporet.

I livet er det også godt med faste punkt som vi kan sparke fra imot. Vi trenger feste som vi kan stole på. Et slikt feste kan være en god selvtillit, slik at vi regner med å mestre det meste som måtte komme på. Et annet feste er et godt forhold til ektefelle og familie. Da slipper vi energilekkasje på hjemmebane. Et tredje feste er et trygt forhold til Gud, slik at vi stoler på at han er med oss uansett hva som måtte skje. Det frigjør også krefter til å leve. Den tryggheten kan vi ha fordi vi vet at Gud ikke verdsetter oss ut fra hva vi får til i livet. Han er glad i oss rett og slett fordi vi er mennesker som han har skapt, og som han ved dåpen har tatt inn i sin store familie. Der hører vi til så lenge vi selv ønsker det. Å vite seg trygg blant mennesker og trygg hos Gud, det gir et feste i livet som vi virkelig kan sparke fra imot.

I Bibelen står det:

”Du er dyrebar i mine øyne, høyt aktet og jeg elsker deg”.

(Jesaja 43,4)

”De som venter på Herren får ny kraft; de løfter vingene som ørnen, de løper og blir ikke slitne, de går og blir ikke trette.” (Jesaja 40,31)

Til ettertanke:

Hva er det som gir meg feste til å møte livets utfordringer?
Trenger jeg mer?

10. FJELLVETT OG LIVSVETT

Alle turer krever at vi respekterer naturen og dens luner. På skitur i fjellet blir det ekstra viktig, fordi feil kan få ekstra store følger. Naturkreftene er mer nådeløse når det er kaldt og vi er høyt til fjells. Derfor er det ikke tilfeldig at man har utviklet ni fjellvettregler med spesielt henblikk på skiturer i fjellheimen. Det ble gjort etter at man erfarte at mange satte livet til på en unødvendig måte.

Livet er også et svært risikofylt prosjekt. Ikke bare fordi ulykker og sykdom kan ramme oss uten at vi har muligheter til å verge oss mot dem. Men også fordi vi alle sammen er henvist til hverandre og måten vi behandler hverandre på. Dersom vi behandler hverandre på ukloke måter, kan vi skape sår og smerter hos hverandre, som mange ganger kan gå svært dypt. Derfor gav Gud oss noen fundamentale bud som markerer grenser som det virkelig er grunn til å respektere.

Mange tenker når de ser listen over de ti bud: Det er de siste sju som er de viktigste, for det er de som angår forholdet til mennesker jeg omgås. Men tenk etter: Er det ikke slik at de som holder de første budene, har så stor respekt for Gud, at de vil kjenne seg mer forpliktet enn andre til å holde de siste budene også?

De ti bud lyder:

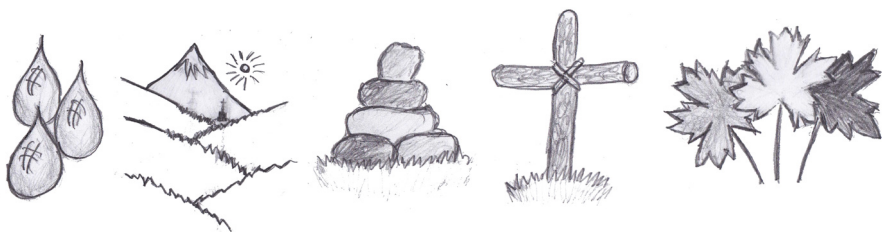
- 1: Du skal ikke andre guder enn meg.
- 2: Du skal ikke misbruke Guds navn.
- 3: Du skal holde hviledagen hellig.
- 4: Du skal hedre din far og din mør.
- 5: Du skal ikke slå i hjel.
- 6: Du skal ikke bryte ekteskapet.
- 7: Du skal ikke tale usant om din neste
- 8: Du skal ikke stjele.
- 9: Du skal ikke begjære din nestes eiendom
- 10: Du skal ikke begjære din nestes ektefelle, hans arbeidsfolk eller noe som hører din neste til.

Til ettertanke:

Er det noen av budene jeg er uenig i at er svært viktige?
Hvorfor?

Er det noen av budene som er vanskelige å holde for meg?
Hva kan jeg gjøre med det?

F: Fem symboler

62 Det går an å velge seg ut en tur eller to i løpet av året som man vil gjøre til en bevisst pilegrimstur. Da bestemmer man seg for å gjøre mer enn å be stille tanker til Gud innimellom mens man går, Man bestemmer seg for å gjøre enkle symbolhandlinger som understreker at vi er på en livsreise mot det evige livet hos Gud. Konkrete handlinger kan hjelpe oss slik at troen når dypere ned i oss og preger oss mer.

Vi nordmenn er litt blyge i forhold til slike skikker. Katolske kristne er for eksempel mye mer vant til å gjøre korstegn over seg selv ved ulike anledninger. Men vi har våre skikker vi også. Bare tenk på det å gå rundt juletreet og synge julesanger. Det er en måte å symbolisere at vi er pilegrimer som vandrer et stykke av livsveien, og som akkurat der og da bevisstgjør oss på julens budskap. Eller tenk på skikken med å tenne adventskrans og synge adventsversene som hører til. Det er en ytre skikk som øker forventningen i oss etter hvert som flere og flere lys tennes.

Det er nok enklest å utføre symbolhandlingene nedenfor når man er i en gruppe med en leder som har frimodighet til å lede an. Men det er fint å gjøre dem når man går alene eller to sammen også. Det gjelder å overvinne blyghet og prøve

seg fram. Jeg skulle ønske at de fleste kunne våge det, i alle fall på noen av turene. Dere utfordres til å gjøre 4 symbolstopp med fem symboler underveis. De finnes i kortform bakerst i kapitlet, slik at de kan kopieres på et ark som man kan lime på stiv papp og beskytte med plast. Dermed kan man ha det med seg på turen og bruke dem i all slags vær.

DEN LANGE LIVSREISEN

Den lange livsreisen er den som omrammer livet fra dåpen til graven. Den handler om at vi er fremmede i verden på vei mot vårt egentlige hjem, som er det evige livet hos Gud. For å gjøre dette konkret for oss, trenger vi to naturelementer: Vanndråper og utsikt. Det er best om de kommer i den rekkefølgen.

I. Dåpspåminnelsen

Ved bekken eller vannet kan vi stoppe opp for å tenke over hvor viktig vannet er for alt liv, både i naturen og for oss mennesker. Kanskje kan vi sette oss ned ved vannkanten ei lita stund og roe oss ned? Det er nok ikke tilfeldig at vi blir døpt i vann, for det er kanskje det viktigste livselementet vi trenger for å opprettholde det vanlige livet.

Da vi ble døpt, ble det gjort tre hellige handlinger med oss: Først ble vi tegnet med et korstegn. Deretter, og det var det viktigste, ble vi døpt med tre håndfuller vann over hodet. Til slutt fikk vi ei prestehånd på hodet, og den lyste velsignelsen over oss. Slik ble vi Guds barn, og vi ble med i pilegrimsflokken som er på vei mot det evige livet.

På en enkel måte kan vi foreta en dåpspåkåminnelſe ved det vannet eller den bekkens der vi har stoppet opp. Vi kan forme høyre hånnda vår til et gudssymbol:

- De tre midterste fingrene skal symbolisere den treene Gud ved at de peker oppover:

- Lillefingeren kan bøyes under tommelen slik at de former en ring under de tre andre, det er et symbol for jordkloden. Til sammen symboliserer nå høyre hånnda vår at den treene Gud har makt over hele verden. Nå skal han møte oss.

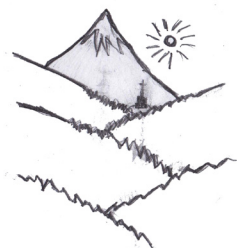
Så dypper vi de tre fingrene i vannet, slik at det drypper fra dem, og vi gjør de tre hellige handlingene fra dåpen i en og samme handling:

64

- Vi tegner et korstegn med vann i pannen vår eller til en vi er sammen med. Slik får vi med både korset og vannet.

- Samtidig sier til oss selv eller den vi tegner med korset: ***Fred være med meg/deg.*** Slik får vi med oss velsignelsen ved å gjenta det siste som ble sagt til oss da vi ble døpt.

3. Utsikten

På enkelte turer kan vi finne utsikt mot noe som vi kan forbinde med det målet vi er på vei til: Det evige livet hos Gud. Det kan være en kirke vi kan skimte, en svært karakteristisk fjelltopp i synsranden, eller en stor åker som minner oss om den siste innhøstningen ved tidenes ende. Det kan også rett og slett være et praktfullt utsyn over flott natur, noe som kan minne oss om at i Guds evige rike skal naturen framstå som enda vakrere enn den er nå.

Vi setter oss ned og lar utsikten synke inn i oss: Denne kirken/fjelltoppen/naturen som jeg nå ser mot, minner meg på det usynlige målet jeg har for livsreisen min: Guds evige rike. Når den tanken har fått synke inn i oss, kan vi avslutte med å tegne oss selv med et korstegn, denne gangen et stort korstegn fra hode til hofter, og fra skulder til skulder. Mens vi gjør det, sier vi til oss selv, eller en leder sier til sin gruppe: **Herren velsigne meg/oss og bevare meg/oss på veien mot målet.** Vi kan utfylle denne symbolhandlingen ved å slå armene ut slik at vi liksom gjør et forsøk på å omfavne hele skaperverket, fordi vi setter så stor pris på det som vi har fått i gave fra Gud. Vi bevisstgjør oss på at vi er mennesker som har fått i oppdrag av Gud å ta godt vare på den jorden han har gitt oss. Mens vi står med armene utover, ber vi en stille bønn til Gud: **Herre, takk for det flotte skaperverket. Gi meg å være en tro forvalter.** De som er flere sammen, kan ta hverandre i hendene og klemme litt ekstra til ved ordene "tro forvalter", for liksom å forplikte seg til det.

DEN DAGLIGE BØNNEREISEN

I rammen av denne store livsreisen, har vi kristne et stort privilegium: Hver eneste dag kan vi komme fram for Gud med bønnene våre, og tro at han hører! Vi kan komme fram for ham med takk, med forbønn for andre, med ønsker og håp for framtida, og med alt det som plager oss, enten det er synder eller vonde ting som rammer oss.

Hver gang vi kommer til en gudstjeneste foretar vi en slik "bønnereise". De fleste kirker i Norge er bygget slik at vi kommer inn hoveddøra i vest, og beveger oss framover i kirka mot øst, mot soloppgangen og håpet. Helt i starten av gudstjenesten kommer vi fram for Gud med et bønnerop om Guds hjelp i en vanskelig verden: ***Kyrie eleison – Gud Fader miskunne deg.*** Vi føler oss så trygge på at Gud tar i mot oss, at vi like etter bryter ut i lovsang til den gode Gud: ***Vi lover deg, vi priser deg.***

Noe tilsvarende kan vi også gjøre på pilegrimsturene våre. Vi trenger en lang motbakke der det flater ut og blir lettere å gå etterpå. Den kan vi utnytte symbolsk. Ved bunnen av bakken tar vi med oss en stein, vi legger den fra oss ved et Jesus-symbol på toppen og tar med oss en grønn kvist i stedet.

3. Steinen

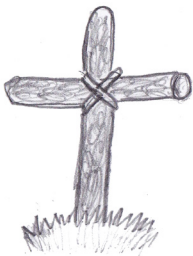
Den steinen vi tar med oss, skal altså være et symbol på synder vi angrer på eller byrder vi bærer på:

• **Syndene** er det som vi har gjort av vonde ting mot andre og som vi selv har ansvaret for. Det kan være noe som plager oss å tenke på, eller det kan være ting vi ofte gjør, fordi vi har fordeler av det, selv om det går ut over andre. Det kan gjelde forhold både i tanker, ord, gjerninger og forsømmelser.

• **Byrdene** er de slagene som livet gir oss uten at vi selv har ansvaret for dem. Det er slikt som vi rammes av i livet, enten det er følgene av andres synder, eller det er sykdommer eller ulykker.

Kanskje kan det noen ganger være naturlig å ta med både to og tre steiner?

4. Jesus-symbolet

På toppen av bakken må vi finne oss et Jesus-symbol:

• Det kan være en **stor stein**, for Peter skriver om Jesus: *"Kom til ham, den levende stein, som ble vraket av mennesker, men er utvalgt og dyrebar for Gud"* (1 Peter 2,4).

• Det kan være et **iøynefallende tre**, for Jesus sa en gang: *"Jeg er det sanne vintre"* (Johannes 15,1), og han kaller seg selv for *"det grønne treet"* i Lukas 22,31.

• Vi kan også ta oss tid til å lage et **kors**. Vi kan ha med oss to små stokker og litt tau i sekken. Stokkene kan ha innfelling, og den store kan være spisset på enden. Da tar det ikke lang tid å klargjøre et kors som vi kan sette i bakken på et egnet sted.

Det er fint å ta litt tid til stillhet i ettertanke og takk for at vi får tro på en god Gud som tilgir oss, bærer byrder sammen med oss og gir oss håp for framtida. Når vi går videre, lar vi steinen bli liggende igjen, som et symbol på at nå er dette lagt over i Guds trygge hender, og at han vil gjøre med det slik som han ser at det er best for oss. Naturen understreker det: Vi er ferdige med livets bratteste motbakker (for en stund?) og går videre i lettere livsterreng.

5. Den grønne kvisten

Det at vi går videre med håp, kan vi også understreke med at vi bytter ut steinen med en grønn kvist fra et tre eller lyng. Så kan kvisten ligge i lomma, og hver gang hånda vår rører ved den, minnes vi på at Gud gir oss håp for framtida.

- Dette håpet kan henge sammen med det som steinen står for: Når synden er tilgitt, håper vi at syndens følger skal mildnes. Eller vi håper at byrden vi bærer på skal tas fra oss eller bli lettere å bære.
- Håpet kan også ha med helt andre forhold å gjøre. Vi har alle større eller mindre drømmer om framtida som vi håper at det skal bli noe ut av. Kanskje kan det noen ganger være naturlig å ta med både to og tre kvister?

STILLHET TIL ETTERTANKE

For at en tur skal fungere som pilegrimstur, er det viktig å gi rom for ettertanke. Det er lettest når man går alene, men selv da må man bestemme seg for å tenke videre på de symbolene man har brukt, eller på de ordene man nettopp har lest. Det trenger ikke være lang tid om gangen. Gjør det som er naturlig, og la gjerne tankene formes som en stille bønn til Gud.

Når man går flere sammen, kan det være fint å avtale minst en periode der man ikke snakker sammen. Det er fint om minst et kvarter etter hovedstoppen kan være en stille vandring der alle får gå for seg selv uten å forstyrre hverandre.

DET UPLANLAGTE

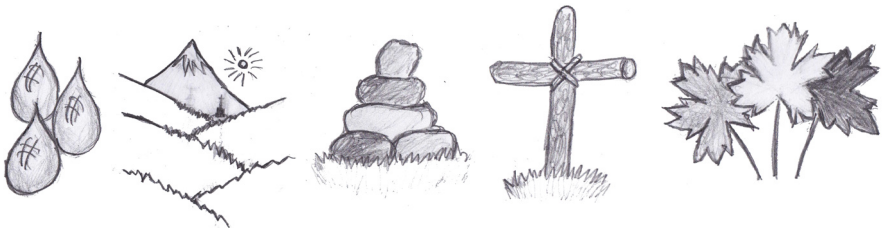
Det skjer alltid uforutsette ting på en tur. Dersom man er åpen for å se en åndelig pekepinn også i slike hendelser, øker utbyttet av turen. Fra egne opplevelser kan jeg for eksempel nevne:

En gang ble jeg skuffet da jeg kom til stedet med utsikt over Trondheim, fordi tåka dekket hele utsynet. Men slik er det vel ofte i livet: Det er ikke så lett å tro på det himmelske målet, for det er usynlig for oss. Det er naturlig for en kristen å komme i tvil, men vi kan ha en famlende tro likevel, slik vi synger i salmen: *Lei, milde ljøs, igjennom skoddeim, lei du meg fram*. Mens jeg satt der, forsvant tåka, og målet ble synlig!

En annen gang var Kolbrandstad stavkyrkje symbol på målet, og vi hadde nettopp hatt en stopp der vi minnet hverandre på det. På veien videre kom det ei regnbyge der borte, og regnbuen strakte seg fra kirka mot himmelen. Kan håpet uttrykkes bedre?

En annen gang hadde vi oppholdsvær på hele turen, men regnet kom akkurat i den motbakken der vi tok med oss steinene. Dermed understreket også værforholdene at det kan være tungt å leve mange ganger.

En gang vi var ei gruppe på pilegrimstur på fjellet, kom en av oss til å trække i stykker små egg i et fuglerede som hun ikke så i lyngen. Vi skulle ha rast der, og like etterpå så vi reven luske over ei myr like ved. Dermed ble vi minnet på hvor sårbart et lite liv kan være på denne jorden: Fuglene frykter det som både mennesker og rever kan gjøre, og vi kan være like forsvarsløse overfor det som rammer oss.

SYMBOLHANDLINGENE I KORTFORM:

(Kan kopieres og tas med på tur)

Dåpspåminnelsen:

Ved et vann eller en bekkekulp:

Dypp tre fingre fra høyre hånd i vann, tegn et lite kors i pannen med de våte fingrene, og si til deg selv eller til andre som du er sammen med:

”Fred være med meg/deg”.

Utsikten 1:

Ved et sted med utsikt mot målet:

Reis deg, tegn et stort korstegn over brystet og si til deg selv eller til andre du er sammen med:

”Herren velsigne meg/oss og bevare meg/oss på veien mot målet”.

Utsikten 2:

Stå med utstrakte armer somliksom vil favne om hele skaperverket og be stille for deg selv:

”Herre, takk for det flotte skaperverket. Gi meg å være en tro forvalter”.

En gruppe kan holde hverandre i hendene og gi et ekstra trykk under ordene ”tro forvalter”, som uttrykk for forpliktelse.

Steinen:

Ved bunnen av en strevsom bakke:

Finn en stein, ta den opp i hånda, tenk etter et halvt minutt eller mer hva for slags synd eller byrde den skal representere, og putt den så i lomma eller sekken.

Jesus-symbolet og kvisten:

På toppen av en strevsom bakke:

Finn et Jesus-symbol, f.eks. et tre eller en stor stein, legg fra deg steinen og ta i stedet opp en grønn kvist/lyngplante i hånda, mens du leser et eller flere av disse skriftordene:

- ”Dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han tilgir oss syndene og renser oss for all urett” (1 Johannes brev 1,9. Passer best når steinen er et symbol for synd).

- ”Kom til meg, aller dere som strever og bærer tunge byrder, og jeg vil gi dere hvile” (Matteus 11,28. Passer best når steinen er et symbol for byrder vi bærer).

-”Jegvethvilketankerjegharmeddere,sier Herren,fredstankerogikkeulykkestanker. Jeg vi gi dere fremtid og håp” (Jeremia 29,11. Passer best til kvisten som symbol for håpet).

Steinen skal bli liggende igjen, mens kvisten puttes i lomma eller sekken og tas med videre.

Tillegg: Litteraturliste

Kap A: Fem landemerker.

Første gang trykket i:

Kjell Arne Morland: *14 pilegrimturer i Vassfjellet*. Snøfugl forlag, Melhus 2006. Se s 111-122: "Livet som en reise".

Hovedinspirasjonen bak opplegget er kommet fra:

Alister McGrath: *Reisen. En pilegrim i Åndens riker*. Luther/Oslo 2001. I denne boka er 4 av de 5 landemerkene utdypet svært utførlig.

Kap B: Fem kall.

Første gang trykket i:

Kjell Arne Morland: *14 pilegrimsturer langs gamle veifar i Melhus og på Hølonda*. Snøfugl forlag, Melhus 2008. Se s 111-122: "Pilegrimer i en ny tid". Her er det kommet til et nytt sluttavsnitt.

Hovedinspirasjonen til innholdet er kommet fra:

Martin Lønnebo: *Van Goghs rom*. Verbum forlag, Oslo 2006, se særlig s 11-21.

Se også N.T.Wright: *Simply Christian. Why Christianity Makes Sense*. HarperSanFrancisco 2006, særlig sidene 3-51 og 217-237.

Kap C: Fem holdninger

Første gang, uten illustrasjoner, trykket i:

Kjell Arne Morland: *I 6 klimaturer I Flå, Horg og Støren*. Snøfugl forlag, Melhus 2009. Se s 100-106: "Enkelhet". Her er de siste tre avsnittene omarbeidet noe.

Hovedinspirasjonen til innholdet er kommet fra:

Hans-Erik Lindstrøm: *Pilegrimsliv – en håndbok for vandrere*. Verbum forlag, Oslo 2007.

De sju nøkkelordene presenteres på s41-81. Sitatene om langsomhet er fra s45-46, og enkelhet fra s56-57, om bekymringsløshet fra s64, om deling fra s72.

Kap D: Mange naturspeil

En litt kortere versjon uten illustrasjoner ble først trykket i:

Kjell Arne Morland: *I 6 klimaturer I Flå, Horg og Støren*. Snøfugl forlag, Melhus 2009. Se s 107-115: "Hellighet".

Kap E: Ti skiturspeil

Ble opprinnelig skrevet til *Vassfjellboka* (se kap A), men siden det ikke ble plass der, har teksten ligget tilgjengelig på internett som nedlastbar PDF-fil.

Kap F: Fem symboler

Lett bearbeidet fra de versjonene som først ble trykket i: *Vassfjellboka* (se kap A) s101-110 og *Veifarboka* (se kap B) s101-110.

Det er bevisst fra min side at de foreslåtte symbolhandlingene skal være enkle. Men noen ønsker kanskje å gjøre mer ut av slike stopp, med bibeltekster, bønner og salmer. Forslag til slike finnes f.eks. i *Pilegrimshåndboka* fra Verbum forlag i 1997, som ble utgitt av Arbeidsgruppa Pilegrimsvandring i vår tid i Nidaros. Den kan leses gratis på norske IP-adresser via søketjenesten Oria, bibsys.no.

Her finnes følgende meditasjoner på ss89-105: Oppbruddet, Veien (med veien, liljene på marken, livets kilde), Med målet i sikte og Ved målet. Her finnes tidebønner til vandringen på ss114-43. Her finnes også meditasjoner over vandringstema som vann, luft, treet og jorden på ss51-70.

